

«Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ!»

ЭҢСИЭЛИ

2016 сыл
От ыйын
15 күнэ
Бээтинсэ
№79-80 (10476)

1935 сыл алтынны 5 күнүгэр төрүттэммитэ

Нам улууһун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга «Сыл бастыг хаһыата»

Бэйэни салайыныы

ДОХУОТ ҮБҮН — САЙДЫЫГА

Улууларга социальной хайысхалаах коммерческой төрүтэ суох тэрилтэлэргэ субсидия биэрэргэ уонна түгэтэргэ күрэх ыытарга муниципалитеты сэргэ судаарыстыбаттан үбүлээһин көрүллэрин туһунан от ыйын 1 күнүгэр ытыллыбыт Галина Данчикова баһылыктаах бырабытыалыстыба мунһааҕа быһаарыы ылына.

Бу харчыны ылар туһуттан, кырдыга, баһылыктар уонна олохтоох депутаттар кырата суох сыраларын биэриэхтэрэ. Сүүмэрдир күрэххэ кыттарга оройуоннарга уонна нэһиликтэргэ олохтоох социальнай хайысхалаах коммерческой төрүтэ суох тэрилтэлэри өйүүр бырагырааммалар ылыныллыахтаахтар.

Биллэн турар, регистрацион ааспыт маньык тэрилтэлэр баар түгэннэригэр. Ол үрдүнэн, тэрилтэ кимиэллээхтик үлэлиир, федеральной уонна өрөспүүбүлүкэ таһымнаах субсидияны түгэтэр күрэхтэргэ куруутун кыттар буолуохтаах. Бырабытыалыстыба уураабынан көрүлүбүт субсидияны биэриин уонна туттуу Бэрээдэгэр бэлиэтэммит өссө көккэ усулуобуйалары туһуохтаахтар.

Эбэн эттэххэ, 2016 сыл өрөспүүбүлүкэҕэ Тупсарыы сыла биллэриллибитинэн, бырабытыалыстыба муниципалитеттарга бастакынан нэһилиэнньэлээх пууннары тупсарарга туһуламмыт бырайыактары олоххо киллэрэр сыаллаах социальнай хайысхалаах коммерческой төрүтэ суох тэрилтэлэри өйүүргэ махтаналар.

Бэйэ информ

СИА СИТИМИТТЭН

ОТ ЫЙЫГАР — ҮЛЛҮК ХААР



От ыйыгар Кэбээйи улууһугар үллүк хаар түспүтүн республика дыно-сэргэтэ соһуһа иһитилэр. Маньык айылҕа дьийбэ көстүүтэ Мирнэй Айхалыгар биллибитэ, сарсыарда уһуктубуттара сир-уот халын хаарынан бүрүллэн соһуппута. Биллэн турар, бу хаар тутта кэриэтэ ууллара өйдөнөр, ол эрэн оҕуруокка, намчы үүннэйиллэргэ (помидор, оҕурсу о.д.а.) улахан охсуулаах буолан таҕыста.

Киин улууһтарга эмиз тымныы күннэр сатыылаатылар, ватсабынан от ыйын 14-15 күннэригэр хаһыгын сөп диэбиттэрин метеорологтар бигэргэппэттилер. Хайдаһын да иһин киэһэ хойутун олус тымныдаһына оҕуруоту салапаанынан, биитэр таһаһынан бүрүйэр ордук буолуон сөп.

ЭҔЭЛЭР БЭЙДИЭ БАРДЫЛАР

Соторутааһыта Ленскэй куорат олохтоохторо Светлана уонна Анатолий Тарабукиннар Чамча бөһүөлккэ балыктыы тийиэн баран сир тымырыттан кэлэр ууну ыла сырыттахтарына суолга 5-6 мизтэрэ тэйиччи эһэ тахсан кэлбит. Дьоло, массынаалаах буоланнар улахан куттамматтар, видеоҕа түһэрииттэр.



Ол эрэн эһэни кытта көрсүү барыта ити курдук эйэ-дэмнээх буолбат. Ааспыт нэдиэлэҕэ Горнайга торҕон эһэ бааһынай хаһаайыстыба баһылыгын баттаан сибитин уонна 6 ынаҕы тардыбытын туһунан дьулаан сурах тарҕаммыта. Маны сиргэ-уокка мэлдьи сылдьар булчуттар уонна айанныттар этэллэринэн өр кэмгэ эһэни бултаһы бобуллубутунан, лицензия ирдэнэринэн, ахсааннара олус элбээбитинэн, бултаммат буолан киһиттэн куттаммат буолууларынан быһаараллар.

Ватсапка Нерюнгри аттыгар сыбаалкаҕа 10-тан тахса эһэ бөҕү хаһан сии сылдьалларын туһунан видео тарҕаммыта. Онон аар тайҕа хаһаайынттан сэрэхтээх буоллаахха сатаныһы.

БОЛҔОЙУН! ЭЛЕКТРОННАЙ СУРУТУУ

«ЭҢСИЭЛИ» хаһыакка 2016 сыл иккис агарыгар электроннай сурутуу ытыллар. Редакцияҕа кэлэн дуоҕабар түһэрииллэр, сурутууну төлөнөр, электроннай почта аадырыһа тиксэрииллэр. Хаһыат PDF форматынан ааҕааччыга тиэрдиллэр.

6 ыйга — 210 солк.,
3 ыйга — 105 солк.,
1 ыйга — 35 солк.

Хаһыат индексэ — P0005,
нэдиэлэҕэ иккитэ тахсар
(оптуорунньук, бээтинсэ).

ОЛОХТОН ХААЛЫМА!

Ким да умнуллубат, туох да умнуллубат!

Аппааныга И.Е. Винокуров аатынан кыраайы үөрэтэр музейга, историяны кэрэхэлиир «Воины-якутяне в битве за Крым» диэн кинигэ сүрэхтэниитэ буолла. Кинигэ ааптара СР Национальной архыбын сүрүннүүр археографа Александр Александрович Калашников, кинигэ тахсытыгар идея биэрээччи, редактор Сардана Игнатъевна Эверстова буолаллар, кинигэ «Якутия» медиахолдингга 500 экземплярынан бэчээттэммит.

Кинигэ презентациятыгар автор, редактор уонна онно быһаччы үлэлэспит дьон, «Нам улууһа» МТ баһылыгын солбуйааччы Е.Е. Гоголев, республикатааҕы «Память» кинигэ редакция секретара Д.П. Андреева, «Хатын Арыы нэһилиэгэ» МТ депутаттарын сэбиэтин председателэ Е.Г. Жирков, кинигэҕэ кирибит буйун кыһа М.Г. Жиркова, «Ылдьаа ыччата» общественной түмсүү чилиэннэрэ у.д.а. кытыыны ыллылар.

Кинигэ тахсыта үлэлэспит дьон сыралаах үлэлэрин түмү-

гүчтаттара» общественной түмсүү үлэтин чэрчитинэн СР Гражданской инициативатын сайыннары департаменын граныгар кыттан 900 тыһ. солк. ылбытара.

Онон проект үлэтин былаанынан документальной киинэ уһултарбыттар, ону тэнэ Хатын-Арыы орто оскуолатын үөрэнээччилэрэ Крымга баран киинэни хайдах усталларын көрөн, историческэй музейдарга сылдьан, олохтоох историктары кытта көрсөн матырыйаал хомуйан кэлбиттэр. Ити курдук үгүс сыралаах үлэни ыыттаннар,

САХА БУОЙУННАРА КРЫМЫ БОСХОЛООҔУНГА



Кинигэҕэ Аҕа дойду сэриитигэр 1944 сыллаахха Кымы фашистскай халабырдыттартан босхолоонун историята, Ийэ дойдуларын эрэллээхтик көмүскээбит, хорсундук охсуспут буйуттар сырдатыллыбыттар. Сэбиэскэй Союз маршала А.И. Еременко ахтыыта, РФ оборонатын министерствотын Центральной архыбын фондатыттан ханна да тахсыбатах докумуоннар, Кымы босхолоонун тыһынарын толук уурбут уонна төрөөбүт дойдуларыгар эргиллибит буйуттар испиһиктэрэ кирибиттэр.

Түптэ унаар буруота

Сайылыкка көһүү бэлиэ түгэнэ хаһан да умнуллубат. Күөх от сыта, сибэки тыллыгыта, түптэ унаар буруота, оҕо-уруу оонньуур саҕата, күөрэгэй ырыта, сылгы кистиирэ, сайдыр саҕа... Ол кэмнэри ахтан-санаан Хамаҕатта нэһилиэгэр Убаһа Муммут сайылыгар «Сайылык ыһааҕа» буолан ааста.

Урукку кэмгэ тигинэччи үлэли турбут Бардыалаах, Тиргэлээх, Кустаах, Убаһа Муммут сайылыктарга үрүн илгэни үрүлүпүт, эмис эти дэлэспит ыаньыксыттар, үлэһиттэр, оҕолор, ону таһынан ыңгырылаах «Тупсууна» дьахтар сэбиэтэ, «Барахсаана» түмсүү уонна Хамаҕатта нэһилиэгин кырдыа-бастарын сэбиэтин чилиэннэрэ кэлэн үөрэ-көтө муһуннулар, урукку кэми ахтан-санаан ыллылар. Ыһааҕы Убаһа Муммут сайылыга (А.И. Находкина) тэрийиэн хаһыс да сылын түмэ тардар эбит, тэрийэллэригэр «Түһүлгэ» сынныалан киин үлэһиттэрэ улахан күүс-көмө буолаллар.

«Сайылык ыһааҕар» мустубут дьону-сэргэни, колхозка, совхозка үлэлээбит кэмнэригэр тыа хаһаайыстыбата сайдытыгар сыралаах кылааттарын киллэрсит, наставник быһыы-

гэ, улахан ситиһиллэрэ буолар. Дьингэр, бу кинигэ 2013 сыллаахха тахсар саҕаҕа күлүмгүна сылдьыбыт эбит. Сардана Игнатъевна биер дойдулаахтарбыт Крым босхолоонуттар сэриилэспиттэрин туһунан сурулуохтааһын, ол суостаах сэри ахтыллыахтааһын туһунан инициатива киллэриитэ, хомойуох иһин, оччолорго өйөммөтөх.

Ону тохтоон хаалбакка араас таһымнаах граннарга кыттан, 2015 сыллаахха «Хатын Арыы нэһилиэгэ» МТ баһылыга Ю.И. Слепцов өйбүлүнэн, «Ылдьаа

бу кинигэ тахсыбыт.

Кинигэ ааптара Александр Калашников инники былааннарын билиһиннэрдэ, онно көхтөөх ыччаттар, общественной хамсааһынар кытыһан, биһиргэ үлэлэһэн күүс-көмө буолалларыгар баҕарда. Ону таһынан Ржев куораты кытта сибээс олохтоммутун курдук, Крым босхолоонуттар тыһынарын толук уурбут биер дойдулаах буйуттарбытыгар сквердэри, өйдөбүннүктэри онорон сибээс олохтоохха наада диэн санааларын эттилер.

САЙЫЛЫКПЫТ БАРАХСАН



тынан бастыгнар кэҕкэлэригэр сылдьыбыт дьонун үлэһиттэри «Нам улууһа» МТ баһылыгын бастакы солбуйааччы И.И. Сивцева, баһылыгы тыа хаһаайыстыбатыгар уонна предпринимательствоҕа солбуйааччы Е.Е. Гоголев, тэрийэр отдел начальнига С.Н. Сергучев, Нам улууһун ветераннарын сэбиэтин председателэ С.Д. Кобякова, «Комсомольскай» совхозка өр сылларга директорынан үлэлээбит М.С. Баишев, тыа хаһаайыстыбатын

управлениета, профсоюзнай тэриһиттэ, Хамаҕатта нэһилиэгин дьаһалтата эвэрдэлээн махтал суруктары уонна сэмэй бэлэхтэрин туттартаатылар.

Бытык мааны кырдыаастар бу күн сибиэһэй салгыннаах алааска тахсан эдэр, эрчимнээх сылдьан сайылыкка үлэлээбит-хамсаабыт кэмнэрин истинник санаһан ирэх-хоро кэпсэттилер, Хамаҕатта нэһилиэгин дьаһалтата күрэхтэһии тэрийиэн ыгыта.

С. АРГУНОВ

Билиги олус уустук утарысылаах кэмгэ олоробут. Кырдык, бүгүн Саха сириг олохтоохторун 80%-ннар дэхуоттары таһымын орто эбэтэр ортогон үһө дьин сыналалар сөп. Балартан улахан аҥардара наһа баайдык-тогтук олороботор да, бэйэлэрин кыахтарынан күнүбү кыһалдаларын быһаарынан олороботтор. Ол эрэн билиги ортобугу арас бирчиинэлэринэн көмөҕө наадыр дьонно эмиэ бааллар: инбэлииттэр, соҕотох кырдыастар, арааһынай хроническай барыһаахтар...

ОБОЛОРОБУТУГАР КИМ КӨМӨЛӨҥҮӨЙ?

Ордук тийиммэт-түгэммэт уонна сатамматах олохтоох дьиз кэргэттэр оҕолоро эрийи көрөллөр. Иннилэригэр сайдар саҕахтары көрбөккө эрэ, атыттардааҕар ордук арыгы уонна наркомания содуллаларыгар оҕустараллар, буруйу оноруу сиртибэттинэн, эбэтэр бэйэлэрэ ытарчаҕа ылларан буруйдаах буолаллар.

2005 сыл түмүгүнэн оройуоннардааҕы саастарын ситэ илик оҕолор уонна кинилэр бырааптарынан көмүскүү хамыһыһалар учуоттарыгар 1323 оҕо турбут. Эсэ 1984 оҕо ис дьыала уорганнарыгар учуокка турбут. Ону таһынан, 92 эрдэбэс саастаах оҕо наркотическай уонна токсическай веществолары боруобалыыра биллибит.

Бу үөскээбит быһыыны-майгыны көнөрөргө бырабыыталыстыба дьонуннаах миэрэлэри ылыммыта. Ол курдук, 2012 сылтан 2 судаарыстыбаннай бырагыраама үлэири, көрүлүбүт үбө-харчыта үүнэр көлүөнэ, эдэр ыччаптыт буруйу онорууларын сэрэтэр миэрэлэри ылынарга уонна наркотигы утары үлэлэри ытарга туттулар. Саха сириг үрдүнэн 19 филиаллаах өрөспүүбүлүкэтээҕи дьиз кэргэн уонна ыччаты социальнай-психологическай өйбүлүн Киинэ тэриллибитэ. 2015 сылтан Абый уонна Усуяана улустарыгар саҕа филиаллар арылыннылар. Аҥардас ааспыт сылга Киин өнөтүнэн 76 тыһыынча 515 сааһын ситэ илик оҕо туһанна.

2014 сылтан өрөспүүбүлүкэтээҕи Мобильнай кризиснэй сулууспа тыйыс, хаҕыс сыһыантан уонна күүһүлээһинтэн эмсэҕэлэбит саастарын ситэ илик оҕолорго уонна кинилэр дьиз кэргэттэригэр тустаах быһаарылаах көмөнү онорор сыаллаах үлэтин саҕалаата. Сулууспа төгүрүк суукка үлэири, хаһан баҕарар төлөпүнөн нөҕүө эрийэн кэспэтэр нүөмүрдээх. 2015 сылга бу итэҕэл нүөмүригэр уопсайа 4 тыһыынча

065 киһи, ол иһигэр 955 сааһын ситэ илик оҕо эрийэн көмө ылбыт. Ону таһынан, дьиз кэргэнгэ уонна оҕолорго социальнай өнөҥүн онорор өрөспүүбүлүкэ тэрилтэлэрэ ыарахан олох-дьаһах усулуобуйаларыгар түбэспит 2458 дьиз кэргэни сэрэтэр учуокка туруордулар. Бу тэрилтэлэр үлэһиттэрэ социальнай өттүнэн кутталлаах 1348 дьиз кэргэни кэтээн көрөллөр, кинилэргэ куруутун көмө-тирэх буолаллар.

2015 сылга «Виктория» уонна «Алаас» чэбдигрдэр сайынны лааһырдарга 26 оройуонтан араас ыарахан олох-дьаһах ба-

көмө оҕоһулар. 2015 сыллаахха уопсайа 120.225,0 тыһыынча солкуобай суумалаах манньк көмөнү өрөспүүбүлүкэ бюджеттыттан 8 тыһыынча 415 кыаммат дьиз кэргэнгэ уонна кыаммат соҕотон оҕолор биридиилээн дьонго оҕоһуллубута.

Ол да буоллар, хомойуох иһин, оҕо көрүүтэ-истиитэ суох сылдыһытын проблемата, ону кытта быһаччы сибээстээх арыгылааһын, наркотигынан үлүһүйүү уонна буруйу оноруу син бири баар. Ол иһин от ыйын 1 күнүгэр Галина Данчикова Саха сириг бырабытыластыба-

По предложению министра по делам молодежи и семейной политике Республики Саха (Якутия) Афанасия Владимировича крупному алмазу, добытому 7 мая 2016 г. на фабрике №3 Мирнинского ГОКа (тр.Интернациональная) Акционерной компании «АЛРОСА» (ПАО) присвоено имя «Детское движение «Стремление» («Дьулдуур») Республики Саха (Якутия).

дента Республики Саха (Якутия) Егора Борисова в 2013 году на базе Союза детских общественных объединений Республики Саха (Якутия).

На сегодняшний день движение «Стремление» («Дьулдуур») представлено многочисленными детскими, подростковыми и юношескими объединениями во всех муниципальных районах и городских округах республики. По состоянию на 2015–2016 учебный

«ДЬУЛУУР» — ЭТО АЛМАЗНОЕ ИМЯ!



Соответствующий приказ был подписан Президентом крупнейшей компании в мире — лидером алмазодобывающей отрасли «АЛРОСА» Андреем Жарковым 07 июля 2016 г. №А01/195-П, сообщает Пресс-центр АК «АЛРОСА» (ПАО).

«Кристалл в форме октаэдрического габитуса имеет размеры 24,28 x 24,18 x 22, 88 мм. Алмаз ювелирного качества 2 Black Sawables coloured, прозрачный с желтым оттенком, в центральной зоне имеет небольшие включения оливины с розеточными трещинками от них, в периферийной — незначительные включения хромита и трещины от поверхности», — отмечено в паспорте крупного алмаза.

Данное решение было принято в целях поощрения 25-летнего плодотворного труда руководителей и педагогов детских общественных объединений и признания вклада детского движения Республики Саха (Якутия) по воспитанию юного поколения якутян в духе патриотизма, гражданственности, нравственности и духовности.

Единое детское движение «Стремление» («Дьулдуур») Республики Саха (Якутия) было создано по инициативе Прези-

год участниками Единого детского движения «Стремление» стали 759 детских общественных объединений (охват составляет 78 476 детей и подростков), что составляет 58,6% от числа детского населения Республики Саха (Якутия).

«Компания «АЛРОСА» всегда заботится о будущем родного края, уделяет большое внимание развитию спорта, культуры и здравоохранения, защите окружающей среды, что, в первую очередь, является надежной инвестицией для наших детей.

Мы искренне рады, что наша деятельность высоко оценена коллективом Акционерной компании «АЛРОСА» и удостоилась от имени «Стремление» («Дьулдуур») уникальному алмазу, добытому на территории Республики Саха (Якутия), — комментирует лидер Единого детского движения «Стремление» («Дьулдуур») Республики Саха (Якутия), руководитель Якутского регионального отделения Российской Федерации школьников Геннадий Охлопков.

Важно отметить, что при создании Общероссийской общественно-государственной организации «Российское движение школьников» по инициативе Президента Российской Федерации Владимира Путина, Единое детское движение «Стремление» («Дьулдуур») под эгидой Главы Республики Саха (Якутия) названо первым положительным региональным опытом по Российской Федерации в области создания современной модели детского движения на основе общественно-государственного взаимодействия.

Информационный центр Единого детского движения «Стремление» («Дьулдуур»)

лаһыаннаатыгар түбэспит 505 оҕо социальнай реабилитацияны ааспыт. Манньк практика быһыл эмиэ салданааҕа.

2015 сылга уопсайа 917.079,9 тыһыынча солкуобай суумалаах көмө харчыны ый аайы 76 тыһыынча 645 кыаммат дьиз кэргэн ылбыта. Ону таһынан, 1 444 эдэр дьиз кэргэнгэ 8.357,6 тыһыынча солкуобай суумалаах бастакы оҕолоро төрөөһүнүгэр бири кэмнээх төлөбүр көрүлүбүтэ. Болдомто ордук элбэх оҕолоох дьиз кэргэнгэ уурулар. 2015 сылга 13 тыһыынча 701 кыаммат элбэх оҕолоох ыалга уопсайа 83.292,7 тыһыынча солкуобай суумалаах бири кэмнээх харчынан көмө оҕоһуллубута.

Эбиитин 2015 сыллаахха кыаммат дьиз кэргэни өйүүр сыаллаах, уопсайа 49.898,6 тыһыынча суумалаах, 449 социальнай контракт оҕоһуллубута. Ортоунан бу көмө 111,1 тыһыынча солкуобайгэ тэнгэнэр, дьиз кэргэн бэйэтин дьыалатын эбэтэр кэтэх хаһайыстыба тэринэн саҕалырыгар көмө быһыытын көрүлүбүтэ.

Маны сэргэ, ыарахан олох-дьаһах балаһыанньатыгар түбэспит кыаммат дьиз кэргэнгэ эбии тустаах бири кэмнээх харчынан

тын мунньаҕар «Эрэл-Надежда» дьин 2016–2017 сылларга саастарын ситэ илик оҕолор буруйу онорууларын уонна сокуону кэһиилэрин сэрэтэр Саха Өрөспүүбүлүкэтин бырагыраамматта ылынылына. Саҕа бырагыраамманы үбүлээһин уопсай суумата 42.397.499 солкуобайга тэнгэнэр, онтон 18.094.504 солкуобай өрөспүүбүлүкэ бюджеттыттан, эсэ 5.830.000 солкуобай федеральнай үбүлээһинтэн. 1.856.883 солкуобай Оҕо өйбүлүн фондатыттан көрүлүбүтэ.

Егор Борисов бэлиэтиринэн, судаарыстыба барытын уйунар кыага суох. Ово эйтэтигэр буруйу оноруу — социальнай кыһалҕа. Уопастыба өттүтэн өйбүл эрэ баар буоллаҕына былаас маны быһаарар кыахтаах.

Ол иһин Галина Данчикова саастарын ситэ илик оҕолор буруйу онорууларын сэрэтэр үлэлэри ытарга коммерческай төрүтэ суох тэрилтэлэргэ харчынан көмөлөһөргө «Саха Өрөспүүбүлүкэтин үүнэр көлүөнэтин тус сыаллаах пуондата» коммерческай төрүтэ суох тэрилтэҕэ соруудах биэрдэ, бу сылга пуондаҕа балтараа мөлүйүөнтөн тахса солкуобай суума көрүлүннэ.
А. АФАНАСЬЕВ

Сылтан сыл сокуону кэһии ахаана оҕо да, төрөппүт да өттүтэн тахсара халбанны турар. Сааһын ситэ илик оҕолор дьыалаларын көрөр, бырааптарынан көмүскүү хамыһыһа эпизиттир секретэрин Куткова Анна Петровна кытта кэспэтиим.

«Нам улуунун үрдүнэн уопсайа сааһын ситэ илик оҕолор дьыалаларын көрөр, бырааптарынан көмүскүү 20 хамыһыһа үлэири, онтон 19-на нэһилиэк иһинэн, 15 - улуустааҕы.

Бүгүн ылан көрдөхкө административнай протокол 80–90 бырыһыана 5.35 нүөмүрдээх ыстатыйанан «Кодекс Российской Федерации об административных правонарушениях» (КОАП) оҕолоох төрөппүттэргэ оҕоһулар. Манньк быһылааннар үксүгэр төрөппүт дьиз иһигэр оҕо баарына арыгы иһииттэн, туора дьону муньуутуттан, кутталлаах быһыыга-майгыга оҕону тиэрдиигэр тахсар. Буруйу кэһии оҕолор өттүлэриттэн сокуону үчүгүйдик билбэттирэттэн оҕоһулар. Үксүгэр буруйдаа велосипед, телефон уоруута элбэх.

2015 сылга уопсайа 67 соку-

СОКУОНУ КЫТТА ИЛЛЭЭХТИК

ону кэһиигэ административнай материал көрүлүбүт, 56 — төрөппүккэ, 8-на — оҕоҕо. Сааһын ситэ илик оҕолор дьыалаларын көрөр, бырааптарынан көмүскүү хамыһыһа туох сыаллаах-истээх үлэирири?

Административнай боротукуоллары көрөр, көрүлүбүт киһиэхэ анал миэрэ ылар, оҕолор үөрэхтэрин мистэтин уларытарга көмөлөһөр, иһэр-аһыыр дьиз кэргэни, оҕону кытта профилактикай кэспэтиилэр ытыллаллар, оҕо быраабын иһин туруулаһар үлэ ытар, сокуону кэспит оҕолору кытта анал үлэлэр бараллар уо.д.а. өнгөлөр ытыллаллар.

Бүгүн улууска профилактикай учуока 7 оҕо турар. Улуус үрдүнэн ыарахан олох-дьаһах усулуобуйаларыгар түбэспит 67 дьиз кэргэн, 179 оҕону учуокка туруордулар. 2015 сыллаахха 73 дьиз кэргэн буоллаҕына, быйыл аһыһабыта кестер. Бу дьиз кэргэни кытта профилактикай үлэлэр ытыллаллар, ол эбэтэр докумуон толоруугугар

юридическай көмө, үлэҕэ кириигэ көмөлөһүү, арыгыттан эмтэтиигэ туох кыһалдалаахтарынан көмө оҕоһулар, ону таһынан муниципальнай целевой подпрограммалар истэринэн материалнай көмөлөр оҕоһуллаллар.

2015 сылга дьииэтэн оҕолор барыылара — 5, бу кыыс да, уол да өттүтэн тахсыбыт, 2014 сылы ылан көрдөхкө дьииэтэн бары — 6, үксүгэр кыргыттар өттүлэриттэн манньк быһыы тахсыбыт, сыл ахсын ахаан халбанны турар.

Сааһын ситэ илик оҕолор дьыалаларын көрөр, бырааптарынан көмүскүү хамыһыһа чэрчитинэн 7 киһилээх мобильнай рабочай бөлөх үлэири — хамныыр. Бу бөлөх төрөппүт оҕоҕо хабыстык сыһыаннастаһына араас суһал көмөлөрү уо.д.а. өнгөлөрү онорор.

Түмүкпэр этиэм этэ, биридэ бириллит олохтооҕу сокуону кэспэккэ, куһаҥан дьалыкка ылаттарбакка иллээхтик, киһи сиринэн олорубуун!»

Кэспэтэ Аксинья ТАТАРИНОВА

ЭР САНААЛААХ КЫАЙЫЛААХ!



«Азия оҕолоро» норуоттар икки ардыларынааҕы VI Ооньууларга Саха республикатын чэпчэки атлетикаҕа сборнайын чилиэнэ Иван Аржаков эр санаа холобурун көрдөрдө. Ол курдук, Иван 2000 м мэхэйдэрдээх сүүрүүгэ күрэхтэһээччилэрин барыларын быдан ырааһынан баһыан кыһыл көмүс мэтээли ситистэ. Омос көрдөхкө, кыахтаах кыайыт дьин улаханньк дарбатар сатамат курдук. Ол эрэн бу дистанцияҕа старт кэмигэр Иван күрэстэһээччигэ шиповканан киһи атаҕын таарыйан ылгын чыныгытын тэһэ үктээбит. Итинник травматтан ингибэккэ билиги уолбут бастакынан кэлэр.

Бу кэһнэ Иван Аржаков аны 3000 м дистанцияга сүүрүүгэ кытан эмиэ мэтээли ситистэ. Маны этэн эрдэтээр, ханнык баҕарар спорка ситиһиини эр санаалаах уонна кыайыыга дьулдуурдаах эр ситиһэр дьин.

Ыһыах — 2016

«СОЦИАЛЬНАЙДАР» ЫһЫАХТЫЫПЛАР



От ыйын 2-3 күннэригэр Нам улууһун Кыһыл Дэриэбинэ «Хатын Чаран» сынньалан пааркатыгар Нам, Уус Алдан, Таатта, Мэнэ Хагалас, Хагалас, Томпо, Амма, Горнай, Чурапчы улуустар кыттыылаах социальнай харалта управлениеларын, социальнай реабилитационнай кииннэр, кырдыбаастар уонна инбэлииттэр дьылэрин үлэһиттэрин республикатааҕы ыһыахтара олус тэрээһиннээхтик буолан ааста.

Үөрүүдээх тэрээһингэ Саха республикатын социальнай сайдыыга министрын 1-кы солбуйааччы Степанова Т.И., министри солбуйааччы Максимова З.С., Саха республикатын профсоюзтарын федерациятын председателэ Дегтярев Н.Н., «Нам улууһа» МТ баһылыгы 1-кы солбуйааччы Сивцева И.И., «Хатын Арыы нэһилиэгэ» МТ депутаттарын сэбиэтин председателэ Жирков Е.Г., Нам улууһун социальнай харалта управлениетын салайааччыта Парников Н.Г. кэлбит ыалыттарга эвэрдэ тылларын тиэртилэр.

Араас ытыллыбыт күрэх-

тэһиллэргэ кэлбит ыалдыттар олус көхтөөхтүк кыттан бириис ылан, илии тутуурданан үөрүү үксээтэ. Бары кэлбит улууустар үрдүк тэрээһиннээхтик тэринэн кэлбиттэрэ киһини сөхтөрдө уонна элбэххэ үөрэттэ. Түһүлгө көрүүтүгэр Уус Алдан улууһа эрэллээхтик бастаата.

Бу улахан меропряттиены Ивановна Л.К., Новиков И.С., Татаринов А.И., Ядрихинский Д., Пономарева С.Д., звукорежиссер Ильин П. иилээн-сағалаан ыттылар.

Ийэ айылҕа силигили ситэн турдаҕына, Уруг Тунах ыһыахтар кэмнэригэр, түбүктээх үлэттэн сынньанан, биир идэлээхтэр түмсөн ылыгытара санаа атастаһан, истинник сэхэргэһэн, инникитин сонун санааларга уйдаран, үлэбит үтүө түмүктэрдээх буоллун дьон күрэхтэһэн, дуоһуя сынньанан, Нам сири аан бастаан көрөн үөрэн-астынан бардылар.

«Хатын Арыы» МТ дьаһалтатыгар, дьонугар-сэргэтигэр үтүө санаанан салайтаран күүскө буолбуттарыгар барба махталбытын тиэрдэбит.

И. УВАРОВСКАЯ -КҮРҮЛГЭН

Спорт – дьулуур, спорт – тулуур!

Нам улууһун Хотугу зона пенсионердарын 3-с сайынҕы спартакиадата бэс ыйын 12-13 күннэригэр Хатырык нэһилиэгэр, улуус биир кэрэ көстүүлээх «Үрдүк иирэ» сиригэр-уотугар буолан ааста. Күрэхтэһии Хатырык нэһилиэгин баһылыга А.М. Пинигин уонна нэһиликтэр спорка федерацияларын көрүлээһининэн үрдүк таһымна ытыллына.

Бу күрэхтэһии аан бастаан 1998 сыллаахха Модут олохтоохторо К.К. Протодьяконов уонна Е.Г. Гоголев тэрээһиннэринэн улуус хоту нэһиликтэрин, уруккута М.Аммосов аатынан с/з территориятыгар ветеран спортсменнарын федерацията көрүлээһининэн тэриллибит.

2007 сыллаахха федерация 10 сыллаах үлэтин отчуотун Хатырык нэһилиэгэр тэрийэн ыппыта. Онон 10 сыл устата туох үлэ барбыта, хас киһи кыттыбыта федерация секретара Е.Е. Шадрин сыралаах үлэтин түмүгүнэн хомуллан буклет оһоһуллубута. Онон кэлэр сыл үбүлүйдээх 20-с сылын ытыллары былааннанар.

Быйылгы спартакиадабыт 50, 55-с саастарыттан үөһэ саастаах пенсионер эр дьонго уонна дьахталларга биэс көрүнгө:

100 м нэһилик баһылыктарыгар сүүрүү, эстафета, сахалы ыстанга, городки (мохсуо) ытыллына.

Икки күннээх тыҥааһынаах киирсии түмүгүнэн: 100 м сүүрүүгө 14,5 сөк. кэлэн Көбөкөн баһылыга Д.Д. Бугаев I миэстэни ситистэ, 14,90 сөк. сүүрэн II миэстэни Искра баһылыга П.В. Абрамов ылла, III бочуоттаах миэстэҕэ К.К. Федоров, Түбэ баһылыга, табыста.

Мохсуо түмүгүнэн 111 очко хомууйан I миэстэни Модут, II-и Хатын Арыы (114 очколаах), 126 очколаах Искра хамаандата III миэстэни ылылар.

Сахалы ыстангаҕа: 11,16 м I - Көбөкөн, 10,40 м II миэстэ - Түбэ.

Бэһиллэй стартарга 1,14,68

бириэмэни көрдөрөн Модут хамаандата I миэстэни ылла. II миэстэҕэ Хатын Арыы, III бочуоттаах миэстэҕэ Бөтүг табыстылар.

Булкаас эстафета түмүгүнэн 1,24,9 бириэмэни көрдөрөн Хатырык 1-кы хамаандата I миэстэни ылары ситистэ, II миэстэҕэ Түбэ хамаандата, III миэстэҕэ Модуттар табыстылар.

Күрэх уопсай түмүгүнэн 16 очколаах Модут хамаандата I миэстэни ылла, 22 очкону ылан II миэстэҕэ Көбөкөн хамаандата

ПЕНСИОНЕРДАР КҮРЭХТЭҕЭЛЛЭР



Хоту зона ветераннарын спартакиадата. Хатырык 2016

табыста, III миэстэҕэ Хатырык тигистэ.

Хотугу нэһиликтэр сайынҕы спартакиадаларыгар мохсуоҕа абсолютнай күрэх кыайылаахтарынан дьахталларга: I миэстэ - Попова Екатерина Егоровна, Модут, II - Лукинова Мария Львовна, Көбөкөн, III - Старкова Татьяна Васильевна, Искра, эр дьонго: I - Кугданов Михаил Федорович, Бөтүг, II - Охлопков Егор Александрович, Хатырык, III - Дьяконов Виктор Семенович, Бөтүг буоллулар.

Бу улахан күрэххэ көмөлөспүт, өйөөбүт улууспут убаастанар дьонугар, салайааччыларыгар тэрийэр бөлөх аатыттан барба махталбытын Атласов Александр Павловичка, улуус баһылыгар, Кобякова Софья Дмитриевнага, улуус бэтэрээннэрин салайааччытыгар, Федоров Анатолий Анисимовичка, «Намгаэстрой» ХЭО генеральной директоругар, Гоголев Ефим Ефимовичка, улуус баһылыгын тыа хаһаайыстыбатыгар солбуйааччыга, Суздалова Мария Алексеевнага, Модут нэһилиэгин дьээ кэргэнигэр, Макарова Мария Григорьевнага, «Көлүкэчээн»

оҕону иитэр-үөрэтэр тэрилтэ сэбиэдиссэйигэр, Габышева Екатерина Петровнага, Нам 1-дээх орто оскуола директоругар, Макарова Светлана Иннокентьевнага, ИП «Светлана» маҕаһыныгар, Собакина Людмила Васильевнага, ИП Собакина «Лимон» маҕаһыныгар, Попов Иван Романовичка, Нам улууһун депутаттарын советын председателигэр тиэрдэбит.

ЕВДОКИЯ СЛЕПЦОВА, Хатырык

Спорт - дьулуур, спорт - тулуур

Бу Россия чемпионатыгар Виктор Лебедев үчүгэй таһымна кирибэккэ сылдьан туһунум дириин киһи ылынар. Үчүгэй спортсмен бэйэтин хаһан баҕарар билинэр. Онон саарбахтааһын суох. И. Мусукаевы уонна А. Богомоевы тустууга мин кыайбатым дириин эмиэ дьиннээхтик ылыныах кэриннээхпит. Ону аһардас ыалдыааччылары телевизор нөҥүө көрбүт киһи, бөрүкүтэ суох дьыала тахсан эрэрин сэрэйдэн билэ олоробун. Ыалдыааччылар хаһан баҕарар кырдыгы эрэ тутуһаллар. Ону умнар төрүт табыллыбат.

Кырдыктаах суолга хараҕы быһа симэн кэбиһэр хайа да өтүгэр улахан хомолтолоох суол буолар. Кырдыгы албыннаан судьуйалар Лебедевы эрэ тарда сатааһыннара сирэ суох быһыы. Тустуу өссө сайдарын туһугар төһөлөөх үлэ ытыллыбытын иһин, кыайтарар дьон эмиэ баар ээ. Былыргылар: «Киһи үрдүгэр киһи баар буолан иһээччи, солбуллубат киһи суох,» - дириллэрэ. Кырдыгы албынны сатыыртан биллэн турар тустуу сайдыбат. Көрөөччүлэри кэлэтимиэххэ.

Тустууга кууллаах солуома маат оһоһуллан тэлгитиллиэһин саҕаттан сағалаабыт, эбэһээтилинэй партер тустуулаах эрдэхтэн, күрэхтэһиигэ приемнары оңорсон бырахсыыга, очукуону ааһы боростуой да кэмнэригэр балыйсыы, оннооҕор таһырдыа кытта ыгырысы тахсар түбэлтэлэр баалара. Барыта судьуйалар сыһаңхалты ааһыларыттан тахса-ра. Билигин онно холоотоххо көрөөччүлэргэ табыгастаах буоллун дьэнэр, интэриһинэй киририлэр, кылбалдыттар кылбар бырахсыылар мөккүөрдээх



түгэннэрин улахан экраннарга хатылаан көрдөрүллөр. Ол үрдүнэн наһаа истиэнэҕэ эрэни, хайа баҕарар дойдулларга бэйэ дьонугар ыалдыбыта буолан балыйса сатааһын син-биир тахса турар.

Билигин олохпут күөнтүүр коррупциятын вируһа спорка бары өтгүнөн кириэ сатыыра төрүт табыллыбат суол буолар. Эбэтэр айаҕалы сатаан эттэххэ тустуу быраабылтата өссө да үчүгэйдик чочулан олоһор дьиннээхтик ситэ кириэ илик дуу дьингэ кытта тийэһин. Онон очукуону ааһы олох чуолкай эрэ түбэлтэтигэр мөккүөр суох буолар.

Бу ааспыт мөккүөргэ судьуйалар буруйдаара улахан. Ханна баҕарар, холобура, Риоҕа даҕаны олохтооҕумсуйан бэйэлэрин дьонун эрэ тарда кырдыгы саба баттыыр түбэлтэлэригэр улахан сааттаах суолга киририлэр, ону аһан бүтүн норуоттарын түһэн биэрэллэр. Онтон кырдыгын саба баттаппыт биллэн турар аахсыһыа турдаҕа.

57 кг ыйааһынаахтарга: В. Лебедев, А. Богомоев, Д. Огарсултанов уонна И. Мусукаев үрдүк маастарыстыбылаах, тэң баайылаах күүстээх тустууктар. Кинилэр атыттартан ордуктара өтө көстө сылдьаллар. Ити

КӨРӨӨЧЧҮЛЭРИ КЭЛЭТИМИЭХХЭ

эрээри Олимпиадаҕа бу дьоннортон кими сүүмэрдээн ытталлара билибэт буолла. Мусукаев туһунан этэр эбит буоллаха, эдэр эрчимнээх киһи эрэри бэйэтин күүһүн-уоһун, маастарыстыбатын ханныгын да иһин тустан көрдөрүөхтээх этэ. Дагестан аҕа баһылыга Р. Г. Абдулатипов сөптөөҕү сүбэлээн телеграмма нөҥүө ыппыт этиитин даҕаны хамаанда ылыммата. Россияҕа дагестаннар бары ыйааһынна күүстээх тустууктардаахтар.

Тустууну убаастыыр дьон эрэригэр күрэхтэһиини сиргэ төпсөн кэбистилэр. Күүстээх хамаанда хаһан да итинник быһыыламмат. Тустууну тэрийэн ытыгы даҕаны элбэх үлэттэн, элэ-была кэпсэтииттэн, үгүс харчыттан тутулуктааҕа сэрэйиллэр эрэ. Дьэ, маны барытын үрэйэ сатаан, олох табыллыбат дьыалаҕа кириэн хааллылар.

Тустууну көрөөччүлэр дьон кимнээхтэрий? Бу тустууну сайыннарааччылар уонна төрөбүт дойдоларын өрө тутууччулар буолаллар. Саатар кинилэри убаастааһына баар этэ. Тустууга ыалдыааччы, көрөөччү суох буолла да тустуу эмиэ суох буоларыгар тийэр. Тустууну Олимпиада оонньууттан таһааран кэбиһээри гына сылдьыбыттарын өйдүүр бөҕө буолуохтаахпыт. Ол кэмгэ дагестаннары көрбүт киһи, куһаң сирэй- харах буолбуттара хаччы. Онтон сыһаңхалты судьуйалаан көрөөччүнү астынарбат буоллаха, тустуу өрөгөһө улам сүтэн иһиэ турдаҕа.

Олохтоохтор тустарга сөптөөх суолу салҕаан уоскута са-

таабытара. Дагестаннар өттүлэриттэн толкуйдуурга бириэмэ элбэх этэ. Наһаа түрдэстибэккэ, спортивной оонньууга күрэхтэһэ кэлбит дьон быһыыгынан сабата-аска кирибэккэ саҕа ыраас саҕа маастыгар күүһү-кыаҕы, маастарыстыбаны көрдөрөн быраахтара таах хаалла. Тустуом дьон бачча ыраах сиргэ кэлбиттэрин да сыаналы түһэн ылыахтар эбит. Хайдах эрэ киһи соччо өйдүү охсубат дьонугар холоотум. Кыахтаах дьон хаһан баҕарар кыахтаах соһустук быһаарынахтара дьон довордуу ис санаа үүйэ тутара.

Олимпиадаттан олимпиадаҕа диэри Россия чемпионаттарынын сыл аайы көрө-билэ олоһор буоламмыт өй-санаа өтүнэн эмиэ төһө үүнэн-сайдан тустууну кытта сыһыары тутан экзамеһнааһын уонна быйыл олимпиадаҕа барыы путевкатын туттары да курдук буолуо дии санааһын элбэх этэ. Сүүмэрдэһин өссө да иннибитигэр турар эбит. Ол иһин даҕаны Россия көңүл тустууга сүүмэрдэммит хамаандатын кылаабынай тренерэ Д. Тедеев Россия быйылгы чемпионата Рио-де-Жанейроҕа барыыга оруолу оонньоот дьон санаттаҕа.

Онон биһиги Викторбыт үчүгэй таһымна дьарыктанан кириэн уйанын-хатанын көрдөрөр күүтүүлээх кэмэ бу тирээн кэлэн иһэр. Биһиги эйигин ыраахтан да буоллар өрүү өйдүү, өйүү, кыайыһы-хотууну эрэ баҕара олоруохпут. Виктор бэйэтин эрчиллэитин үрдүк таһымгар кириэр, Олимпиадаҕа Россия чизэһин кө-

мүскүү табыстар, хайаан да тыас таһаарыа этэ дьон санаалаахпыт. Убайдарын көрдөрбүт үрдүк чыпчаал кыайылыларын хаһатан, саханы саҕа дэттэргин, норуотун эн албан ааккын үйэлэргэ киэн тутта, аатырда, айхаллыы эрэ туруоҕа.

«Киһи күннээх, балык ыамнаах» дьон төрүттэрит мээһэҕэ эппэтэхтэрэ. Эн кылаабына-йа кырдыксыт, чизэһинэй, үтүө майгылаах, үрдүк кылаастаах тустуук буоларгынан биһиги киэн туттабыт. Эйигин биһиги таптыбыт, кыайыһыны эрэ баҕарабыт. «Бииктэр, кытаат!» - дибит. Манна даҕатан эттэххэ, ыраах Саха сириттэн тийбит биһиги уолаттарытын Сойуус баарын саҕаттан, тренердэр киэн-кэтит көбүстэригэр хаһалаан тула-айахсыппакка араңаччылаан көрө-истэ, үөрэтэ-такайа илдэ сылдьалларыттан киһи махтаных эрэ санаата кириэр. Бу үтүө-мааны дьону илэ көрөн үөрөххүн эрэ баҕарабын.

От ыйын 6-ыс күнүгэр «Азия оҕолоро» оонньуутун аһылыгытынан Ил Дархан Е. Борисов биһиги чулуу тустууктук Виктор Лебедев Олимпиадаҕа кытта барара чопчу быһаарыллыбытын туһунан соһучу сонун биллэрэн, кэлбит кэмнэммит элбэх көрөөччүлэри дохсон ытыс тыаһынан үөрүүлэрин күөдүттэ. Аһардас Олимпиадаҕа да кыттыы улахан кыайыы эбэт. Биһиги бу суруйуубут санаа хоту салҕанан баран иһэриттэн олус дьин астына үөрдүбүт.

И. ЕЛИСЕЕВ- УСХААН

Ким да умнуллубат, туох да умнуллубат

Атаҕастааһын, сэнээһин киһини иннин быһар, санаатын сарбыйар, доруобуйаҕа да улахан охсууну онгорор кыахтааһын сааһыран баран өйдүүгүн. Оҕо эрдэххэ чэпчэки соҕустук аһарбыт кэмнэрин, кэлин өйдөөтөххө, олус да ырахан кэмнэр эбит. Сэри буоларыгар мин 10-наах, иитийэх быраатым 8-таах этибит. Сэри бара турара. Оһуордаах оҕо саас сыллара: үөрэни, айылҕалыын алтыһы, сагананы ааһы-били — төһө да ачык, төһө да үлэ хам баттаатар — кэрэ кэм этэ. Ол эрэн, олус ыар, умнуллубат атаҕастабыл, харах уулаах аһыйы кэмнэрэ бааллара.

* * *

Сэри иккис сылыгар убайым Максим сэригэр барбыта. Сотору-сотору суруйара, онон кини хайдах сылдыарын билэр этибит: «За Отвагу» мэтээл ылбытын, гвардеец буолбутун. Аҕабыт оҕонньор 1943 сыл саас ыалдьан өлбүтэ. Кэтэһэр, иитиэ дьон эрэнэр киһибибит кини — убайым эрэ хаалбыта. «Сэри сотору бүтүө, дойдубар кыайынан тиийиэм», — дьон суруйара. Ону биһиги, оҕолор, итэҕэйэрибит. Онтон: «Ильмень күөлгэ бааһыран госпиталга

сытабын», — дьон суруйбута. Сайын кэлэн, муос баран, бастагы борокуоттарынан сэрииттэн бааһырыт дьон биридилээн кэлэн барбыттара. Ити кэмгэ убайыттан: «Дьиилиир буоллум, харчыта ытыгын», —

Оннук иккитэ-үстэ киирэн төннүбүпүт кэннэ, почтаҕа телефонисткалар сымыанан итинник телеграмма суруйан тарҕаппытар, онон хаайыллыбыттар үһү дьон сонун дэриэбинэни аймаабыта. Хас үөрэҕэ

һыылааҕа. Ийэ сүрэхтинэн итинник оонньуур дьон кимтэн төрөбүттэрэ буолуой? Ама да харчы ымсыылааһын иһин. Кэлин убайым: «Сайыны быһа госпиталга сыттым да сурук туппатым, билгин арҕаа дьэкиһэн сэриилэ-

кэлбэт буолан хаалан, биһигини «почтаттан баран ыһыгын» дьон ытыгарын, дэриэбинэҕэ мээне сылдыан баран, туох дьон сымыылыгыры була тааһын. Дьукаахпыт, кэргэнэ сэриигэ өлбүт эдэр дьахтарга, «эн биэр» диэбиппэр буолбат, ыгыыр. Кэргэнин санаахтыра буолуо. Хас да хонук ааста. Тьаттан убайыт оҕонньор кирибитигэр: «Мин суохпар извещениены биэрээр, аны өлөн хаалыа», — дьон баран оскуолабар бардым. Ийэм хайдаҕа буолла дьон санааттан ол күн үөрэни да үөрэх аатырыа дуо? Дьэ, уроктар бүтэннэр куттана-куттана кэлээхтээтэҕим дии. Хата, ийэм олороохтуур эбит, тыннаах, «өлүө дьон куттаньыма» диэбитигэр үөрбүшпүн! Уһаахтааҕа, 1947 сыл сайын өлөөхтөөбүтэ. Биһиги төгүрүк тулаайах хаалбышпы.

Оҕону, кырдыаҕас ийэни аһымат, бэйэтин үлэтин итинник кыһалҕата суох чэпчэкитик толорор үлэһит холкутук утуйара, олооро буолуо дуо? Бу сэнээһин — хайаатыннар да дьэ! Билигин убайым, эдэркээн саха уола, Латвияны босхолоун дьон олоҕун толук ууран өлөн баран аны «окупант», «захватчик» аатыран уңуоҕа да баара биллибэт.

М.И. КАСЬЯНОВА,
тыыл ветерана, Хамаҕатта

УМНУЛЛУБАТ АТАҒАСТАБЫЛ

дьон телеграмма кэлбитэ. Итинник үс төгүл кэлбитэ, хас телеграмма аайы чугаһаан иһэрэ. Ийэм эрэйдээх кырдыаҕас, ыарыһах, үлэлээбэт эмээхсин ол аайы хантан булан, тугун атыылаан дуу, иэс булан дуу харчы ытан иһэрэ. Онтон кэлэр кэмэ буолбута. Ийэм сылабаарын өрө хаалара, биһиги үөрүүнэн борокуот кэлэригэр убайытын көрсө кириэрбит. Аны санааҕаахха ийэм оҕото үөрэн-көтөн дьиилиир кириэрин, тугар бааһыран, хайдах дьүһүннэнэн кэлэрин үөрэ да, дьулайы да кэтэһээтирэ буолуо.



Борокуот кэлэрэ, убайым суоҕа... Аныгы сырыыга кэлэрэ буолуо дьон эрэнэрбит.

суох эмээхсин, оҕонньор, оҕо ити илимгэ хаптарбыта буолла. Харчы сонон төннүбэтэҕэ бы-

һэ бардым, Латвияны босхолоуу сылдыабыт», — дьон суруйбута. Суругун аайы: «Кыраныссаҕа чугаһаан эрэбит, сэри сотору бүтүө, кыайынан кынаттанан тиийиэм», — дьон суруйара.

1944 сыл күһүнэ. 5-с кылааска үөрэнэн эрэбит. Саҕа предметтэр, элбэх учуутал, сонун үөрэни. Биир күн миэхэ: «Сельсоветка барар үһүгүн», — диэтилэр. Тиийибилэр: «Убайың өлбүтүн туһунан извещение кэллэ, ону ийэҕэр биэр», — диэти-ара. Хайыамый, ыллаҕым дии... Ийэбэр биэрбэтим...

Кыһалҕа, дьэ, саҕаланна. Ийэм итин истэн баран өлөн хаалыа, куттал. Кини көрбөтүгэр кистээн ытааһын. Ийэбитин тыннаахтыгы аһыйы күүһүгэр убайым суох буолбутун туһунан санаабат да курдуктук. Аны сурук

Утүө дьыала чэрчитинэн

Сибэкки дыргыл сыта саба биэрэн сүрэхтин нүөлүттэ, дьэркээн көстүү дууһабын таарыйан ааста, олус да киһи үөрэр сибэкки барахсаны көрөн.

«Үүнээһини, оҕуруоту үүнэри утүө үлэттэн, сыраттан хасар, кыра оҕону бүөбөйдиир курдук үүнээһингэ сыһыаннаһааха наада», — дьон этэр Громова Варвара Егоровна. Биһиги Намыт болуоссаттара билигин сайыны уруйдуу, араас дьэркээн сибэккилэринэн кизэркээн тупсан тураллар.

Бу дьэркээн сибэккилэри барытын Громова Варвара Егоровна үүнэрбит, биэс болуоссаты төгүрүччү сибэккинэн сымээбит. Олус биһирэбиллээх,

СИБЭККИ ДЫРГЫЛ СЫТА

махталлаах үлэ дьон сыаналыах тустаахпыт. Варвара Егоровна Нам улуһун Хамаҕатта нэһилигэр олоҕор, кини хас сайын ахсын үүнээһи олордутунан дьарыктанар. Дьэи кэргэнин өйбүлүнэн, сиэннэрин кытта араас сибэккилэри үүнэрэн болуоссаттары, сквердэри, суол кытылары кизэргэтэллэр. Варвара Егоровна 2014 сыллаахха ытыллыбыт Саха сиригэр 6-с спортивной оонньуугар Намын сиригэр кестер-биллэр сирдэрин 700-н тахса кэрингэ сибэккинэн кизэргэтэн, дьон махталын ылбыта. Сарсыарда 7 чаастан Варвара Егоровна сиэннэрин, кэргэнин

кытта үлэлэрэ саҕаланар: уу кутута, сыыс ыраастааһына.

Киһи суол аттынан хааман, айаннаан иһэн дьэркээн сибэккилэри көрөн олус дьон сэргиир, хайдах эрэ киһи сүргэтэ көтөҕүллүргэ дылы буолар. Варвара Егоровна тэлгэһэтэ күпкүбүнэн чэлгийэн бүтүннүү үүнээһи, икки улахан теплица оҕурсунан туолан турар, ыамыһын бүтүүтүттэн оҕурсубутун сиэн саҕалаабыштыт дьон этэр, икки улахан бааһынагыгар үгүс элбэх хаппыста, хортуоска, моркуоп олордубутун киһи хараҕа хайгыы көрөр. Манньык дьаныһан туран дьарыктанар

дьон мин санаахпар аҕыйахтара буолуо. Ол эрэн үүнээһини хас биир ыал тэлгэһэтигэр олордор буолуохтаах.

Варвара Егоровна дойдутун Намын сиригэр кизэргэтэр үчүгэй дьыала чэрчитигэр кириэсэрэ саарбаҕа суох. Биһиги бары хас биридди киһи дойдубутун харыстаан бөхпүтүн-сыыспытын сиргэ бырааппакка, бэйэ бодобутун куруутун туттунан сылдыахтаахпыт. Болуоссаттарыгыгар, сквердэригыгар үүнэр турар сибэккилэри харыстаан, харахпытынан сэргии көрөн, дьон үлэтин сыаналыаххайым!

Аксинья ТАТАРИНОВА



Киһи — киһиэхэ

Туох барытын үтүө түмүгэ — Бу киһи киһиэхэ махтаа. Сүрэхтэн этиллэр истин тыл Характан сабыллар уйан күөс. С. Амгинская

дьылҕатын билэр-билбэт дьомор кэпсэихпин баҕарарым.

Күһүнүгү хахсаат тымныы, ардах, силбик ортотунан иннилэригэр туох күүтэрин билбэккэ, илиилэригэр оҕо көтөҕүүллээх, элбэх кыра оҕо батыһыннарылаах муттара. Бары да сэниэлэрэ эстэн, бырдара быстан нэһиилэ хаамсар дьон дойдубуттарыгар төннөр үөрүүлээх сураҕы истээт күүстэригэр күүс, сэниэ кирибит курдук буола түспүттэр.

Арай кырачаан Ольга ол лар баҕа күүһэ сүрдээх. 1 Хомуस्ताах, Нам сэлэиннэтин балыһаһаларыгар санитарканан үлэтин саҕалаабыта. Быраастар, медсестэрэлэр үлэлэрин умсугуйан туран көрөрө-истэрэ. Имигэс, сымнаҕас илиилээгин иһин Оль-

лар баҕа күүһэ сүрдээх. 1 Хомуस्ताах, Нам сэлэиннэтин балыһаһаларыгар санитарканан үлэтин саҕалаабыта. Быраастар, медсестэрэлэр үлэлэрин умсугуйан туран көрөрө-истэрэ. Имигэс, сымнаҕас илиилээгин иһин Оль-

лэрин Корякина М.В., Андросова А.И., Иванова Н.Д. о.д.а. кытта биригэ үлэлээбитин, элбэх үтүө сүбэ-ама ылбытын умнубат, ахтар-саныыр, махтанар.

Нам оройуонун 1 Хомуस्ताах участкай балыһатыттан

ДЬҮӨГЭМ ТУҔУНАН ИСТИН ТЫЛЛАРЫМ

2016 сыл Нам улуһугар И.Е. Винокуров Сылынан биллэрилиннэ. Араас кэрэхсэбиллээх үлэлэр бара тураллар. Сэри кэмигэр саха нуруотун ачыктааһынтан, өлүүттэн-сүтүүттэн быһаабыт киһибиитигэр олоҕор, үлэлээбит сирдэригэр Нам сиригэр кэллэр, сүгүрүйэн, махтал истин тылларын этэллэр.

Сэри сылларыгар хас биридди саха быстар дьаданы ыалын сут, ачыктааһын, хоргуйуу быһа ааспатаҕа чаччы. Алдьархайдаах сут Чурапчы оройуонун дьонун-сэргэтин олоҕун төрдүттэн огдолуппун бары билэбит. Ол дуораана билингэ дылы иһиллэр.

Мин олоҕор, 1 Хомуस्ताах нэһилигэр, Чурапчыттан төрүттээх хас да ыал этибит. Төрөпүттэрбит Кэбээйттэн төннөн иһэн, салгыы айанньык кыахтара суох буолан, бу дойдуга олохсуйа хаалбыттара. Сири-уотун сөбүлээн иккис дойдуну оностубуттара. Колхоз, совхоз үлэтигэр төһүү күүс буолбуттара. «Чурапчылар үлэһит дьон!» дэппиттэрэ.

Кинилэртэн биридэстэрэ Лаврентьева Марина Степановна буолар. Төлөй олохтооҕо. Марина Степановна кэргэнэ бастагы хомуурга барбыта уонна эргиллибэтэҕэ. Онон Кэбээнигэ көһөрүгэр 3 кыыстаах айаннаабыта. Кыра кыһа 5 ыйдаах этэ. Дьэ, мин бу кыысчаан ураты

дьахталлары муос сүрэхтээх тойоттор, биир тэбэр тымырдыра ымыр гыммакка, Кэбээйинэн, Уһук хоту оройуоннарынан утартаабыттара. 5 ыйдаах Ольга, ол курдук, Чурапчы көһүүтүн кытыылааҕа буолбута.

Чурапчылар Кэбээйигэ хайдах усуллубуйаҕа олобурттарын, үлэлээбиттэрин «Чурапчы алдьархайа» кинигэни аахпыттар билэр буолуохтаахпыт. Тонгуу хатыы, ачыктааһын, хоргуйуу бастакыттан саҕаламмыта

Кырачаан Ольга ийэтэ, кыс ортото, сэниэтэ эстэн, ачыктаан сытынан кэбиспитэ. Кыһа ийэтин кураанах эмийин тириитин эмэн мунҕанара. Иккин да издэбиттэрэ. Марыына 2 кыһын ыаллар көрсөллөрө. Биир издээнгэ сылдыар буоланнар бары да сүрдээх эйэлээх, биригэ суулаһан сылдыаллара.

Ийэлээх кыыс өлөөрү нэһиилэ хардырҕаһа сыттаһтарына, кинилэр тыннаах ордор дыоллоругар, абаҕалара Гурий Лаврентьев тиийэн кэлэн абыраабыта. Гурий сэрииттэн контузия ылан, истибэт буолбута, дойдутугар төннүбүт этэ. Дьонун көрдөөн булан өлөр өлүүттэн быһаабыта. Ол иһин Лаврентьевтар Гурийдэрин күннэрин-ыйдарын курдук саныйаллар.

И.Е. Винокуров Чурапчы дьонун көһөрүүнү бастакыттан сыһынан аахпыт уонна уурааҕы көтүрүгэр модьуйбута. Чурапчы олохтоохтору дойдубуттарыгар төннөр түбүгэр турум-

түбүккэ балыйтаран олоҕор баҕаһаннарыгар умнууга хаалар. Аара суолга түспэтин дьон эргэ чачык иһигэр укпугуттарын, барар сүпсүлгэнгэ ким да өйдөөн көрбөт. Айаннаан, тыа саҕатыгар тиийэн баран, кыыстара хаалбытын көрөллөр. Абаҕата Гурий бархасан сүрүө «бар» гына түһэр. Буута быстарынан кыһын ылаыстанар...

Сыллар — хонуктар. Билигин ол умнууга хаала сыспыт кыыспыт Попова (Лаврентьева) Ольга Петровна күндү ийэ, таптаалаах 2 сиэн эбэтэ, убаастанар дьүөгэ, СР доруобуйатын харыстабылын туйгуна, Дьокуускай куорат республиканскай балыһатын үлэ, тыыл бочуоттаах ветерана.

Чурапчы көһүүтүн содула Ольга Петровна доруобуйатыгар улахан олохсубута. Олохторугар кыһалҕаны, эрэйи билбит дьон олоххо тардыһылаах, санаабыт сылларын ситиһэргэ дьулуурдаах буолаллар. Ольга Петровна оннук киһи. Кыра эрдэбиттэн ыарыһах этэ. Хата, Дьокуускайга, 50-с сылларга, оҕо доруобуйатын чэбдигирдэр интернат-санаторийга хас да сыл эмтэнэн, үөрэнэн арыый буолбута. Сорох сыл ыалдьан үөрэммэккэ хаалара.

Сэттис кылааны бүтэрэн баран Алдан куоратыгар медучилищера туттарсан кириэн үөрэнэ сылдыабыта. Ол эрээри доруобуйата кыайбакка төннөн кэлэргэ күһэлибитэ. Медик буо-

лэригэр көмөлөһүннэрэр түгэннэрэ баар буолара.

Намҕа Кыһыл Кириэс 1 сыллаах медсестэрэлэр курстарын аһан үлэлэппитэ. 20-чэ эдэр кыыс медик буолар баҕалара туолбута. Кинилэр истэригэр Ольга баара. Онтон ыла Ольга Петровна, 70 сааһыгар дылы, бэйэтин олоҕун ыарыһах доруобуйатын чөлүгэр түһэрэргэ үлэлээтэ. Ону, араас кэмнэргэ бариллибит, Бочуотунай грамоталар, Махтал суруктар, СР доруобуйатын харыстабылын үрдүк наҕараада да туоһулууллар. Ольга Петровна саамай күндү наҕараада үтүөрбүт ыарыһах махталлаах тыллара буолаллар.

Сарсыарда аайы Ольга Петровна палаатаҕа кириэн килбик, сэмэй куолаһынан: «Дорообо, хайа хайдах хоннун?» — дьон имэрийэ көрөн ыллаҕына, ыарыһах ыарыһа үмүрүйбүккэ, аяакката аччаабыкка дылы буолар.

Ольга Петровна Дьокуускай куоракка 1983 сыллаахха үлэли кирибитэ. Муус устар 4 күнүн олоҕун биир умнуллубат түгэнинэн ааттыыр. Бу күн республиканскай балыһа саҕа таас дьэиэтэ үлэҕэ кирибитэ. Ольга Петровна нейрохирургическай отделениеҕа медсестэрэнэн аһаммыта. Ол күнтэн ыла бу отделениеҕа олоҕун, үлэлиир саабылын, кыағын барытын санаабыта. Биригэ үлэлээбит хирург-быраастарын Федоров М.П., Семенов П.Н., медсестэрэ-

үлэтин саҕалаабыта. Быраастар: Н.И. Санников, С.К. Кривошапкин, С.Е. Аманатова, М.Е. Новгородова; медсестэрэлэр М.А. Корякина, А.А. Азарова о.д.а. саамай истин сүбэһиттэрэ, көмөлөһөөччүлэрэ буолалларын истин-иһирэх тылларынан ахтар.

Ольга Петровна үлэтигэр бырааһынньыкка барардыы оҕостон, кизэргэнэн барар. Сөп ээ, кэрэ сөбөрө, тупсаҕай туттуу ханнык баҕарар киһини санаатын көннүрдэр, үтүөҕэ-кэрэҕэ сирдир. Оттон ыарыһах туһунан этэ да барыллыбат. Бары билэр суолбут. Үтүө сыһынтан ыарыһытын умнабыт. Өлүү аанын өнөйөн туран өрүүһүлүбүт Үтүө киһи дьон туһугар өлүүттэн ордубут.

Сорох сорохторго Ольга Петровна суох — олох суох. Аймахтар, дьүөгэлэр, билэр-билбэт дьон үөрүүлэрэ, кыһалҕалара — кини үрдүнэн. Ольга Петровна барытын быһаарар, көмөлөһөр, сүбэлиир-амалыыр. Быһата, билгин даҕаны сүһүөбүн үрдүгэр сылдыар, сүүрэр-көтөр, барыбыт туһугар кыһаллар саамай күндү, таптаалаах, баар-суох Киһибиит!

Ольга Петровна ийэтин, эдьийдэрин бүөбөйдэһэн, көрөн-истэн харайсан оҕо буолар ыгык изһин чистээхтик толорбута.

Мария Романовна КОЛМОГОВА,
СР үөрэтиритин туйгуна,
Учууталлар учууталлара

Арба, мань истибитин дуо?

ГАИ предупреждает!

ПЬЯНЫЙ ЗА РУЛЕМ – ЭТО ПРЕСТУПНИК!

ӨРҮҮ УМУЛЛУБАТ УМАТЫК СЫАНАТА

Биллэн турар, уматык хачыстыбата уонна сыаната билигин Саха сиригэр хас бирдии киһини долгутар. «Тоҕо уматык ыараан иһэрий?» - диин сылтан сыл дьон ыйытара элбээн иһэр.

Ол туһунан «Туймаада-нефть» уопастыба генеральной директорун коммерческой үлэҕэ солбуйааччы Васильев А.Е. манньк кэпсээтэ:

- Быйыл акциз дэнэр уматык көрүгүннэрин огорон таһаар тэрилтэлэртэн ылыллар уопсай государственной нолуок икки бүк улаатта, онон сибээстээн уматыгы огорон таһаарар тэрилтэлэр уматык сыанатын ыараттылар. Акцизтан ураты уматык сыанатыгар тизийи-таһыны үлэтэ эмиэ дьайар.

Холобур, тимир суолунан 11%, өрүһүнэн ажалар тэрилтэлэр сыаналара 12%, ол иһигэр Бүлүү бөлөх улуустарыгар 21% улаатта. Бу түмүгэр СуперЕвро-98 уонна Регуляр-92 уматык көрүгүннэрин сыанатыгар от ыйын 1 күнүгэр 90 харчы эбиллэн СуперЕвро-98 - 49,40 солк., Регуляр-92 - 47,40 солк. буоллулар, АИ-95 уматыкка 50 харчынан улаатта, 48,30 солк. буолла.

Ол да буоллар, сыл аайы «Туймаада-нефть» хайаатар да тыа сириг табаары огорооччуларын, тыа дьонун кыстыгы быһаарар былдыһаһыктаах кэмнэринэн сибээстээн, төһө кы-

алларынан, араас быһыылаах аахсыйалары огорон кинилэр сыралаах үлэлэрин чэпчэтиигэ болдомтотун уураар.

Быйыл от үлэтин бириэмэтигэр сүмэһиннээх от отторун туһугар, сыана күн аайы үрдүү тураар кэмигэр, «Туймаада-нефть» хампааньата дизельнэй уматык сыанатын атырдыах ыйын 5 күнүгэр диэри оннунан хаалларда, он таһынан «Туймаада-нефть» пластиковой каартаҕа Дьокуускай куорат уонна Аллараа-Бэстээх саппараапкаларыгар Регуляр-92, АИ-95 уматык көрүгүннэригэр 1% чэпчэтиитэ хаалла.

Ыраах, кыры сирдэргэ үлэлиир тэрилтэлэргэ, отчуттарга, суолу огорооччуларга түргэнник, миэстэтигэр тизийэн ажалан саппараапкалыыр ыстансыйа төрдүс сылын кэскиллээхтик үлэлиир.

Сылтан сыл бу көрүгү туһата үрдээн, дьон ирдэбилэ элбээн иһэрэ «Туймаада-нефть» уопастыба чаччы дьон олоҕун, үлэтин чэпчэтэрин көрдөрөр.

Бу курдук Андрей Егорович уматык сыанатын уонна «Туймаада-нефть» үлэтин туһунан кылгастык, ол эрэн сиһилии кэпсээтэ. Онон, күндү ааҕааччылар, ыйытыылаах буоллаххытына +7(4112) 35-56-95 нүөмэргэ эрийиң, билсин!

По итогам 6 месяцев 2016 года в Намском районе зарегистрировано 11 дорожно-транспортных происшествий, в результате которых 3 погибли, 7 получили травмы различной степени тяжести. Четыре дорожно-транспортных происшествий произошли по вине пьяных водителей, пострадали 4, двое из них погибли, одно дорожно-транспортное происшествие произошло по вине пьяных пешеходов, в результате один пешеход погиб, второй получил ранения.

Несмотря на проводимые профилактические мероприятия, с целью пропаганды нетерпимости общественности к фактам управления транспортными средствами лицами в состоянии алкогольного опьянения за 6 месяцев сотрудниками ОГИБДД по Намскому району задержано 84 водителя за управление транспортными средствами в состоянии алкогольного опьянения из них 23 водителя отказавшихся от прохождения медицинского освидетельствования.

Кроме того в отношении 11 граждан возбуждены уголовные дела по статье 264.1 Уголовного кодекса Российской Федерации, за повторное управление транспортными средствами в состоянии опьянения и повторный отказ от прохождения медицинского освидетельствования. Печально отметить, что данные административные правонарушения совершаются и женщинами.

Напоминаем: статья 12.8 КоАП РФ – управление транспортным средством водителем, находящимся в состоянии опьянения, передача управления транспортным средством лицу, находящемуся в состоянии опьянения.

Управление транспортным средством водителем, находящимся в состоянии опьянения, если такие действия не содержат уголовно-наказуемого деяния, влечет наложение административного штрафа в размере тридцати тысяч рублей с лишением права управления транспортными

средствами на срок от полутора до двух лет.

Передача управления транспортным средством лицу, находящемуся в состоянии опьянения, влечет наложение административного штрафа в размере тридцати тысяч рублей с лишением права управления транспортными средствами на срок от полутора до двух лет.

Управление транспортным средством водителем, находящимся в состоянии опьянения и не имеющим права управления транспортными средствами либо лишенным права управления транспортными средствами, если такие действия не содержат уголовно-наказуемого деяния, влечет административный арест на срок от десяти до пятнадцати суток или наложение административного штрафа в размере тридцати тысяч рублей.

Статья 12.26 КоАП РФ – не-

с лишением права управления транспортными средствами на срок от полутора до двух лет.

Невыполнение водителем транспортного средства, не имеющим права управления транспортными средствами либо лишенным права управления транспортными средствами, если такие действия не содержат уголовно-наказуемого деяния, влечет административный арест на срок от десяти до пятнадцати суток или наложением административного штрафа на лиц, в отношении которых в соответствии с настоящим Кодексом не может применяться административный арест, в размере тридцати тысяч рублей.

С 1 июля 2015 года за повторное управление транспортными средствами в состоянии опьянения и повторный отказ от прохождения медицинского освидетельствования введена уго-

ПЬЯНСТВО ЗА РУЛЕМ УБИВАЕТ. РАНО ИЛИ ПОЗДНО. ВСЕГДА.



“Не пейте за рулем”

выполнение водителем транспортного средства требования о прохождении медицинского освидетельствования на состояние опьянения.

Невыполнение водителем транспортного средства законного требования уполномоченного должностного лица о прохождении медицинского освидетельствования на состояние опьянения, если такие действия не содержат уголовно-наказуемого деяния, влечет наложение административного штрафа в размере тридцати тысяч рублей

ловная ответственность, предусмотрено наказание в виде лишения свободы на 2 года и лишения водительских прав на 3 года.

Госавтоинспекция обращается ко всем участникам дорожного движения с просьбой не оставаться равнодушными к проблеме пьянства за рулем и сообщать о водителях, которые управляют автомобилем в нетрезвом виде в ГИБДД по телефону: 102, 41-771, 41-202.

ТҮАҔА УОТУ ТУТТУУ БОБУЛЛАР



Үрдүк кылаастаах баһаартан куттал биллэриллибитинэн уонна маассабай ойуур баһаара үөскээбэтин туһугар Республикабыт Ил Дархана Егор Борисов 16.06.2016 сылтан 583РГ №-дээх «Об установлении на территории Республики Саха (Якутия) особого противопожарного режима» дьаһала таһыста.

Ол курдук, ойуурга тахсан аһаҕас уоту уматыгы, өттөөһүнү, бөх уматыгытын, о.д.а. уотунан барар үлэлэри ытыгы букатын бобулар!

Быйылгы сылга улуспут иһигэр 8 ойуур баһаара бэлиэтэннэ. Улууспут олохтоохторо, бука бары биир сомоҕо буолан баһаар үөскээбэтин туһугар бэйэ-бэйэбитин сэрэтиһэн бу дьаһалы тутуһооххайың!

Убаастабылы кытта, НАМНААҔЫ БАҔААРЫ УТАРЫ ОХСУҔАР СУЛУУСПА ЭТЭРЭЭТЭ

За здоровый образ жизни!

ЗАЖИВО ПОХОРОНЕННАЯ

Проходя через печёночный барьер, этиловый спирт губительно воздействует на клетки печени, которые под его влиянием погибают. На их месте образуется соединительная ткань, или попросту – рубец, не выполняющий печёночной функции. Уменьшается способность печени сохранять витамин А, наблюдаются другие нарушения обмена веществ.

Печень постепенно уменьшается в размерах, то есть сморщивается, сосуды печени сдавливаются, кровь в них застаивается, давление повышается в 3-4 раза. И если происходит разрыв сосудов, начинается обильное кровотечение, от которого больные часто погибают.

По данным ВОЗ, около 80% больных умирает в течение года после первого кровотечения. Изменения, описанные выше, носят название цирроз печени. По количеству больных циррозом, к стати говоря, определяют уровень алкоголизации в той или иной стране.

Алкогольный цирроз печени – одно из наиболее тяжёлых и безнадежных в смысле лечения заболеваний человека. Цирроз печени как следствие потребления алкоголя, по данным ВОЗ, опубликованным в 1982 году, стал одной из основных причин смерти.

Из книги Александра ПОЧЕКЕТА «Сберечь свободу»

РОЗНИЧНЫЕ ЦЕНЫ ЗА ПРИРОДНЫЙ ГАЗ

© УГРС АО «Сахатранснефтегаз» сообщает, что с 01 июля 2016 года утверждены розничные цены за природный (сетевой) газ на коммунально-бытовые нужды для населения Постановлением Правления Государственного комитета по ценовой политике - РЭК РС(Я) от 17 июня 2016 года № 89.

№ п/п	Виды услуг	Розничная цена с НДС в руб./1000м3	Нормы потребления по Постановлению №630 от 22.11.1999г.	Справочно: размер платы в месяц при отсутствии прибора учета расхода газа (Розничная цена* Норма потребления/1000 м3)
1	- Приготовление пищи и нагрев воды с использованием газовой плиты (в отсутствие других направлений использования газа):			
	- город	8 491,70	10,78 м3/чел.	91,54 рублей на 1 человека
	- село	6 773,00	10,78 м3/чел.	73,01 рублей на 1 человека
2	- Приготовление пищи и нагрев воды с использованием газовой плиты и нагрев воды с использованием газового водонагревателя при отсутствии центрального горячего водоснабжения (в отсутствие других направлений использования газа):			
	- город	8 491,70	17,90 м3/чел.	152,00 рублей на 1 человека
	- село	6 773,00	17,90 м3/чел.	121,24 рублей на 1 человека
3	Отопление с одновременным использованием газа на другие цели (кроме направлений использования газа, указанных в пункте 4 настоящего приложения)	5 055,90	7,5 м3/м2	37,92 рублей на 1 кв.м.
	- город (отопление)	5 055,90	17,90 м3/чел.	90,50 рублей на 1 человека
	- город (приготовление пищи и нагрев воды с использованием ГП и нагрев воды с использованием газового водонагревателя при отсутствии центрального горячего водоснабжения)	4 026,00	7,5 м3/м2	30,20 рублей на 1 кв.м.
	- село (отопление)	4 026,00	17,90 м3/чел.	72,07 рублей на 1 человека
4	Отопление нежилых помещений (кроме направлений использования газа, указанных в пунктах 3 настоящего приложения)			
	- город	5 055,90	5,7 м3/м2	28,82 рублей на 1 кв.м.
	- село	4 026,00	5,7 м3/м2	22,95 рублей на 1 кв.м.

Напоминаем:

1. Плата за газ должна производиться ежемесячно не позднее 10 числа следующего за расчетным месяцем. При просрочке платежей согласно ст. 155 ЖК РФ начисляются пени.

2. Всех потребителей в связи с окончанием отопительного сезона просим погасить сумму задолженности за поставленный газ. Возобновление газоснабжения производится после полной оплаты задолженности за газ, пени, устранения выявленных нарушений, а также после полной оплаты стоимости работ по отключению, подключению и повторному пуску газа (согласно преискуранту, утвержденному «Поставщиком газа»).

3. Просим проверить наличие договоров на поставку газа и на техобслуживание. В случае отсутствия данных договоров, согласно Постановления Правительства РФ № 549 от 21.07.2008 г., подача газа в Ваш дом будет прекращена. Кто еще не перезаключил данные договора просьба подойти по адресу: с. Намцы, ул. Ц-Аммосовой, д.7 со следующими документами: паспорт собственника, справка о составе семьи, свидетельство о государственной регистрации права собственности.

Пункты приема платежей за газ:

- Касса УГРС АО «Сахатранснефтегаз» Намского участка с. Намцы, ул.Ц-Аммосовой, д.7 тел: 41-4-93. Режим работы: 08.00-17.00 обед с 12.00-13.00, субб-воскр — выходной.
- Пункты приема платежей: ПАО АК «Якутскэнерго» Энергосбыт
- Пункты приема платежей: ФГУП Почта УФС РС(Я)
- Через терминалы и онлайн-платежи ПАО «Сбербанк России»



Понедельник, 18 июля
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.10 Контрольная закупка 12+

Вторник, 19 июля
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.10, 04.05 Контрольная закупка 12+

Среда, 20 июля
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.10, 04.05 Контрольная закупка 12+

13.25 Это Я 16+
13.55, 18.45 Давай поженмся! 16+
15.15 Мужское / Женское 16+

Четверг, 21 июля
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.10, 04.05 Контрольная закупка 12+

Пятница, 22 июля
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00
Новости
09.10, 05.00 Контрольная закупка 12+

Суббота, 23 июля
05.35, 06.10 Наедине со всеми 16+

Новости
06.35 Т/с «Синдром дракона» 16+
08.45 Смешарики. Новые приключения 0+

Воскресенье, 24 июля
05.50 Т/с «Синдром дракона» 16+
06.00, 10.00, 12.00
Новости
09.10, 10.00, 12.00
Новости

РОССИЯ 1

Понедельник, 18 июля
05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00
Вести

Вторник, 19 июля
05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00
Вести



Понедельник, 18 июля
12.30 Д/с «Первые леди» 16+
13.00, 14.00, 15.05, 17.55, 19.00, 20.55, 01.00
Новости

Вторник, 19 июля
12.30 Д/с «Первые леди» 16+
13.00, 14.00, 15.05, 16.25, 18.30, 23.00, 02.00
Новости

Среда, 20 июля
Профилактика до 11:00
17.00, 17.20, 19.45, 21.50, 01.10
Новости

14.50 Вести. Дежурная часть
18.15 Прямой эфир 16+
21.00 Т/с «Простая жизнь» 12+

Среда, 20 июля
05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00
Вести

Четверг, 21 июля
05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00
Вести

16.55 Формула-1. Гран-при Венгрии. Свободная практика. Прямая трансляция

Четверг, 21 июля
12.30 Д/с «Первые леди» 16+
13.00, 14.00, 15.05, 16.55, 19.00, 22.15, 01.00, 03.35
Новости

Пятница, 22 июля
12.30 Д/с «Первые леди» 16+
13.00, 14.00, 15.05, 18.35, 19.50, 23.35
Новости

Суббота, 23 июля
12.30 Д/с «Первые леди» 16+
13.00, 14.05, 15.00, 16.25, 17.00, 20.00, 22.05, 00.40
Новости

14.50 Вести. Дежурная часть
18.15 Прямой эфир 16+
21.00 Т/с «Простая жизнь» 12+

Пятница, 22 июля
05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00
Вести

Суббота, 23 июля
04.55 Х/ф «Красавец-мужчина» 12+

16.55 Формула-1. Гран-при Венгрии. Свободная практика. Прямая трансляция

Четверг, 21 июля
12.30 Д/с «Первые леди» 16+
13.00, 14.00, 15.05, 16.55, 19.00, 22.15, 01.00, 03.35
Новости

Пятница, 22 июля
12.30 Д/с «Первые леди» 16+
13.00, 14.00, 15.05, 18.35, 19.50, 23.35
Новости

Суббота, 23 июля
12.30 Д/с «Первые леди» 16+
13.00, 14.05, 15.00, 16.25, 17.00, 20.00, 22.05, 00.40
Новости

13.10, 14.30 Х/ф «Даша» 12+
17.25 Юбилейный концерт Валерия Леонтьева 16+

Воскресенье, 24 июля
05.10 Х/ф «Мой нежно любимый детектив» 12+

05.10 Х/ф «Мой нежно любимый детектив» 12+
07.00 Мульти утро 0+

Воскресенье, 24 июля
12.30 Д/с «Первые леди» 16+
13.00, 14.05, 15.00, 17.15, 19.50, 23.05
Новости

Суббота, 23 июля
12.30 Д/с «Первые леди» 16+
13.00, 14.05, 15.00, 16.25, 17.00, 20.00, 22.05, 00.40
Новости



Понедельник, 18 июля
06:30 В кадр-республика (Томпо ТВ) 6+
07:00 Санга күн-Новый день 6+

Вторник, 19 июля
06:30 Дойдум дьоно (Абый ТВ) 6+
07:00 Санга күн-Новый день 6+

Среда, 20 июля
06:30 Дойдум дьоно (Хотун Булуу ТВ) 6+

13:30 Саха сирэ-Якутия 12+
14:00 Эфиргэ-саха радиота 6+

Четверг, 21 июля
06:30 Дойдум дьоно (Майа ТВ) 6+

Пятница, 22 июля
06:30 Дойдум дьоно (Бэрдигэс ТВ) 6+

Среда, 20 июля
06:30 Дойдум дьоно (Хотун Булуу ТВ) 6+

19:00 Саха Сирэ 12+
19:15 Арена событий 12+

Суббота, 23 июля
07:00 Дойдум дьоно (Орто Халыма ТВ) 6+

Воскресенье, 24 июля
07:00 Дойдум дьоно (Бэрдигэс ТВ) 6+

Среда, 20 июля
07:00 Дойдум дьоно (Хотун Булуу ТВ) 6+

ЫТЫКТАБЫЛЛААХ НАМ УЛУУҔУН ОЛОХТООХТОРО!
«Төрүт Уу» тэрилтэ сайынны үлэ режимигэр киирбитин биллэрэр:
«Олонхо» атыгы дьиэтигэр үлэ күнүгэр 9.00. чаастан 19.00.

Только для членов СКПК "Ссудо-Сберегательный Союз". Реклама.
ССУДО - СБЕРЕГАТЕЛЬНЫЙ СОЮЗ
ЗАЙМЫ НА ЛЮБЫЕ ЦЕЛИ
- на ремонт
- на покупку
- на поездку
- на обучение
с.Намцы, ул.Ст.Платонова 5/1 (магазин "Туйаара", 2этаж)
тел.:43089, 89247601445
8-924-594-11 11

ОБЪЯВЛЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ КОНКУРСА

1. Администрация муниципального образования «Намский улус» объявляет открытый по составу участников конкурс на право заключения договоров аренды нежилых помещений в (далее — конкурс).
 2. Место нахождения и почтовый адрес организатора конкурса: 678380, Россия, Республика Саха (Якутия), Намский улус, с. Намцы, ул. Октябрьская, д. 1, каб. 213. Контактный телефон: (841162) 43-036. Контактное лицо: Каменская Кристина Ивановна.
 3. Адрес электронной почты организатора конкурса: namadm@mail.ru
 4. На конкурс выносятся право заключения договоров аренды следующих нежилых помещений:

№ лота	Общие характеристики	Площадь, кв.м	Целевое назначение	Арендная плата в месяц в первый год (с учетом НДС) 10%	Арендная плата в месяц во второй год (с учетом НДС) 20%	Арендная плата в месяц в третий год (с учетом НДС) 30%
1	2 этаж № 5 по техпаспорту	26,1	услуга	302,50	605,00	907,76
2	2 этаж № 9 по техпаспорту	15,2	услуга	176,17	352,34	528,66

5. Предлагаемые помещения находятся в составе нежилого здания по адресу: Намский улус, ул. Ленина, д. 18 «а» Нежилые помещения 2 кабинетов., этаж — второй. Материал: каркасно-обшивные, отопление — газовое.
 6. Здание, в котором располагаются предлагаемые помещения, введено в эксплуатацию в 2014, проведен ремонт, подключено к электрической сети, имеются удобные подъездные пути, стоянка для автомобилей. Имеются места общего пользования. Коммунальные расходы, прочие затраты арендодателя, связанные с содержанием нежилых помещений, плата за интернет и телефон, налог на добавленную стоимость в стоимость аренды не входят.
 7. Целевое назначение муниципального недвижимого имущества, права на которое передаются по договору — для размещения офисов и производственных помещений.
 8. Договор аренды заключается на срок 3 года.
 9. Участниками конкурса могут являться только субъекты малого и среднего предпринимательства, имеющие право на поддержку органов государственной власти и органов местного самоуправления в соответствии с частями 3 и 5 статьи 14 Федерального закона «О развитии малого и среднего предпринимательства в Российской Федерации», или организации, образующие инфраструктуру поддержки субъектов малого и среднего предпринимательства.
 10. Заседания комиссии проводятся по адресу: 678380, Россия, Республика Саха (Якутия), Намский улус, с. Намцы, ул. Октябрьская, д. 1.
 11. Документы на участие в конкурсе принимаются с 14 июля 2016 г. по 15 августа 2016 года, информация о конкурсе размещено на сайте: torgi.gov.ru.

Сведения о ходе исполнения бюджета, численности муниципальных служащих, работников муниципальных учреждений и затрат на их денежное содержание в МО «Хатын Арынский наслег» за I полугодие 2016 г.

На I полугодие 2016 года исполнение бюджета МО «Хатын Арынский наслег» составило: по доходам 28 449 881 (Двадцать восемь миллионов четыреста сорок девять тысяч восемьсот восемьдесят один) рубль 93 копейки (56,7% от годового плана), по расходам в сумме 26 452 804 (Двадцать шесть миллионов четыреста пятьдесят две тысячи восемьсот четыре) рубля 92 копейки (52,7% от годового плана).
 Численность муниципальных служащих администрации МО «Хатын Арынский наслег» составляет 7 человек (6,75 штатных единиц), затраты на оплату их труда с начислениями на 01.07.2016 г. составило 2 913 653 (Два миллиона девятьсот тринадцать тысяч шестьсот пятьдесят три) рубля 62 копейки. Численность штатных единиц работников муниципальных бюджетных учреждений — 31, оплата труда с начислениями на 01.07.2016 г. — 8 662 407 (Восемь миллионов шестьсот шестьдесят две тысячи четыреста семь) рублей 73 копейки.

**И.о. главы МО «Хатын Арынский наслег»
 Е.Г. Жирков**

Ⓜ **Продается** частный двух-этажный дом в с. Намцы с надворными постройками (гараж, баня, сарай, теплица и т.д.). Газ, водопровод. Можно под офис или гостиницу (для предпринимателей).
Подробности по тел.: 89141109742, 89141062123

Ⓜ **О внесении изменений в извещение о проведении отбора получателей субсидии** Администрация МО «Искровский наслег» вносит в извещение газеты «Энсиэли» от 12 июля 2016 г. № 78 (10474) следующие изменения:
 — заменить слово «с. Ымыяхтах» на «с. Кюренг-Ат»;
 — срок приема конкурсных заявок считать со дня опубликования настоящего извещения.
Глава наслега П.В. Абрамов

Ⓜ **Продаю** утеплитель сажа-базальт марки П-75, П-125, размеры 1,2 x 0,6 м, толщина 5 и 10 см. Область применения — тепло и звукоизоляция стен, крыш, полов, потолков. Преимущество базальтового утеплителя:
 — негорючий;
 — экологически безвредный материал;
 — долговечность;
 — не прогрызают грызуны.
 Цены завода изготовителя. При больших объемах — скидки.
Тел. 89142263209, 89644290939

Ⓜ **Продаю** кран «Пионер» без троса. Цена — 35 тыс.руб.
Тел. 89644242362

Ⓜ **Продается** котел «Атон» 10 Е (напольный) новый в упаковке.
Тел. 89142306933, 89841060759

Ⓜ 2000 с. тутуллубут дьээ (7x8), пристрой (5x6), гараж (4x7) **атылыбыт.**
Тел. 89681528336, 89681528335

Ⓜ **Продам** земельный участок 9 соток под ИЖС за 250 т.р. Возможен торг.
Тел. 89841012044, 89248652762

Ⓜ **Выполним любые строительные работы**, металлические заборы, электрика домов.
Тел. 89243672813

Ⓜ **Выполним любые строительные работы** дома, дачи, сараи, гаражи и т. д.
К.т. 8-924-877-27-69

Ⓜ **Продаю** речной песок, а/м Камаз.
Тел. 89644232507

Ⓜ **Грузовые перевозки.**
Тел. 89644258617, 89841160270

Ⓜ **Продается** земельный участок, 32 соты. Территория старой пекарни. 1,5 млн. руб.
Тел. 89142992495

За здоровый образ жизни!

«ПРАЗДНИЧНЫЕ» ДЕТИ

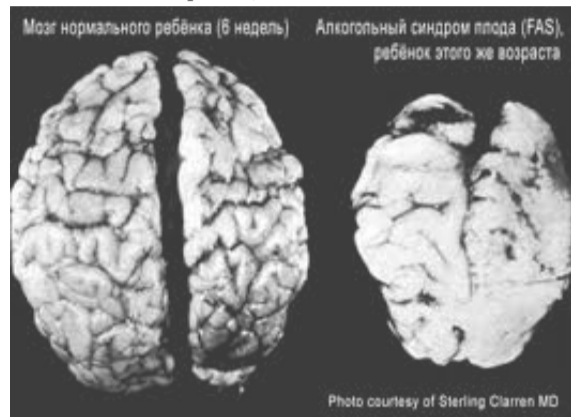
С2Н5ОН губительно действует на половую систему, репродуктивные ткани и зародышевые клетки. Пьющие родители рожают хилых, слабых, неполноценных в физическом, умственном и нравственном отношениях детей, предрасположенных к тяжёлым заболеваниям.

Влияние этанола здесь идёт по нескольким направлениям. Во-первых, алкоголь

яйцеклеток, повреждённых алкоголем.

Для появления дегенеративного потомства совсем не обязательно, чтобы родители были алкоголиками. Если имеет место любое употребление алкоголя хотя бы одним из родителей, уже достаточно велика вероятность появления детей с тяжёлыми изменениями психики.

В результате обследования полутора тысяч матерей и их детей выяснилось, что отклонения от нормы наблюдаются у 2% детей, родившихся от матерей, которые совсем не употребляли спиртного. Этот показатель повышается до 9% среди детей «умеренно» пьющих матерей. У детей



оказывает прямое травмирующее воздействие на половые железы, что чревато глубокими изменениями в половой сфере, включая атрофию репродуктивных органов.

Второй путь воздействия алкоголя — его влияние непосредственно на мужские и женские половые клетки. На одной из сессий Академии медицинских наук СССР учёные демонстрировали под микроскопом зародышевые клетки, взятые у пьющих людей. Они были почти все изуродованными: то с большой деформированной головкой, то, наоборот, с очень маленькой. Ядро разных размеров, с изъеденными контурами, протоплазмы то мало, то много.

Почти не было видно нормальных зародышевых клеток. Разве возможно здоровое потомство при наличии таких грубых изменений?!

Отклонения от нормального развития плода имеют место даже в случае самого «умеренного» потребления алкоголя.

Они проявляются (если не немедленно, то в последующих поколениях) в различных врождённых дефектах развития, объединяемых общим медицинским термином — алкогольный синдром плода (Fetal Alcohol Syndrome). Это может быть косоглазие, врождённая глухота, уменьшенные размеры мозга и черепной коробки, врождённые пороки сердца, умственная отсталость, недоразвитие конечностей или же полное отсутствие отдельных частей тела.

Алкоголь, являясь токсином и мутагеном, способствует также рождению так называемых «сиамских близнецов» — детей с ярко выраженными врождёнными уродствами. Это результат неправильного развития двух

детей, матери которых пьют много, показатель отклоне-



ния от нормы составляет 74%. Причём у последних, как правило, регистрируется не одно, а несколько отклонений.

А ведь родившиеся от пьющих родителей умственно отсталые дети неизбежно дают такое же потомство, и происходит всё нарастающее снижение интеллектуального уровня народа. И катастрофически нарастающее количество дефективных и умственно отсталых детей это подтверждает.

Уже прошли те времена, когда низкий уровень умственных способностей подрастающего поколения можно было замаскировать, упрятав небольшой процент дефективных детей в специализированные школы-интернаты. По поводу небывалого раньше в истории снижения интеллектуальных способностей учащихся бьют тревогу уже не только в школах, но и в высших учебных заведениях!

Из книги Александра ПОЧЕКЕТА «Сберечь свободу»

МАХТАЛ

Бэс ыйын 3 күнүгэр биһиги дьээ кэргэммитигэр соһучу бырааппыт, убайбыт Сандулин Никифор Анатольевич (Никиска) күн сириттэн күрэммитигэр күүс-көмө, өйбүл буолбут биир дойдулаахтарбытыгар, Модут нэһилиэгин дьаһалтатыгар, аймахтарбытыгар, бырааппыт, убайбыт доҕотторугар, бииргэ үлэлии-хамсыы сылдьыбыт доҕотторугар Сандулиннар дьээ кэргэн ааттарыттан барҕа махталбытын тиэрдэбит. Баҕарабыт эһиги дьээ кэргэннитигэр кытаанах доруубуйаны, ыарыы ыалласпатын, дьан-дьаһах хаайтарбатын, куруутун үөрүү-көтүү аргыстаах сылдьаргытыгар.

Махталы кытары Сандулиннар дьээ кэргэттэрэ

Отпуск... Или шубу? Всё и сразу!

МЕХОВЫЕ ТРАДИЦИИ

куртка* из меха норки **3 350 руб./мес.**

* на примере модели «Автоледи», цена 69900 руб.

Кредит на 2 года без первоначального взноса*

до -50% на прошлогодние коллекции**

10.00-19.00

20 июля **Среда**

ЦД им.А.Ф.Шестакова ул. Винокурова, д.8

*Предложение действует с 01.06.2016 года по 30.09.2016 года. Кредит предоставляется ОАО «ОТП Банк», лицензия №2769 от 4.03.2008 г. Кредитный продукт «Акция 0-0-24». Процентная ставка: 16,1-112,6% (различной ставки в каждом случае определяется Банком и может изменяться в зависимости от ПВ и срока кредита). Плата по кредиту не взимается. Сумма кредита от 2000 до 300000 рублей. Первоначальный взнос от 0% до 50%. Срок кредита от 6 до 24 месяцев. Лимит ставки кредита: 16,1-112,6%. Скидка с цены товара (для получения скидки) 15%. Банк в праве отказать в выдаче кредита. **Подробности акции можно узнать в местах проведения мероприятий. *Товар сертифицирован. Реклама. 2016 г. ИП Барминов А. В.

КЭРИЭСТЭБИЛ



Өр сылларга бииргэ үлэлээбит коллегам Вера Николаевна Рыкунова, «Энсиэли» хаһыат редакциятын биир тутаах үлөһүт, орто дойдуттан барбыта номнуо биир сыла буола оруста. Соторутаабыта дээр бинигини кытта биир бурбалдыны сосуһа сылдыбыта...

Кини орто үөрэби бүтэрээт редакцияга курьерды, уборщичалы сылдыбыттааба. Онтон Таастаахха учууталлы сылдыан син биир суруналыстыкага тийиэн кэлбитэ.

Биографиятын кэпсээбэккэ быһыта-орута аһыннаах олус түргэн туттуулаах, ылсыбытын тийһэр тирээр, дыону кытта начаас үлүгэр уопсай тылы булар дьиннээх хаһыатчыт этэ диэххэ наада. Ол курдук хаһыат сагаланыабыттан бүтүөр диэри хас биирдии матырыйаалы хос-хос аахсар, чуолаан тэттик информациялары төлөпүнүнэн, аныгы үйүбүт ватсабынан була охсорунан маастар этэ.

Саамай сүрүнэ — редакция, хаһыат дьиннээх патриота этэ диэхпин баһарабын, тобо диэтэргит, редакция туһунан кыра эмит хомуруйуу, үлэ итэҕэһин бэлитэһин кини сүрүбүн ортотунан аһара. Үлэ кэмигэр кыра соҕус тыл-тылга кириһибэт, мөккүөрдээх түгөннөр ханна барыахтарай, онуоха Вера бастаан-ууга күүскэ эпхэхтээн баран кэлин уоскуйан тута аһаран кэбиһэр майгылаара.

Аны туран бэйэтин умнугаммын дэнэр этэ да тэрилтэлэр салайааччыларын, төлөпүннэрин эндэппэккэ билэрэ, онон төлөпүннэспрөөччүгүн хасыһа барбакка кииниттэн ыйытыллар буолара. Остуолугар кумаабылара үрүт үөһэ кыстанан билбэт киһи тугу да булан ылбат курдуга, оттон Вера Николаевна ити «саһаантан» наадалаабын начаас сулбу тардан ылара.

Общественнай үлэттэн букатын толлубат этэ, бастаан профком председателэ, онтон журналистар маннайгы сүһүөх тэрилтэлэрин салайааччыта, Нам селотун дьаһалтатыгар хамнаастан үлэһит тэнгэ көмөлөһөрө, «Хаар Аһан» о.д.а. тэрээһиннэр киинэт суох барбаттара. Дьокуускайга Бэчээт күннэригэр, Суруналыыстар союзтара ыһтар фестивалларыгар көтүпкэккэ сылдыра. Вера - СР культураны туйгуна, республика бэчээтин туйгуна, «Көмүс бөрүө» бириэмийэ лауреата, СР правительствотын грамотатынан бэлиэтэммитэ, о.д.а. балай да элбэх наһараадалары ылбыта.

Ити курдук үлэлии сылдыан ырахан ыарыыга хаптарбыта олус хойутаан биллэн Томскайга тийиэ көрдөрүнэ, эмтэнэ сатаата да кини туһугар дьылба кытаатан биэрдэ.

Олох салданар, бириэмэ биир кэм уста турар, ол сиэринэн хаһыат үлэтэ салгыы барар, ол эрэн редакция историятыгар Вера Николаевна үлэлээбит кэмэ, кини кыһамныһыта, кылаата хаһан да умнуллоу суоҕа. Тус олоҕун уола Миша салгыы олоруоҕа, Вера хаһан да көрбөтөх сиэнэрин (этэнгэ буоллаһына диибин) үөһэттэн араҥаччылыаба...

Быдан дьылларга быраһаай, туох эмэ өйдөмтөөх түгэн тахсыбыт буоллаһына бырастыы... Чугас дьонугар, коллегаларыгар Вера туһунан умнуллубат истин-иһирэх өйдөбүл хаалыаба.

Владислав Касьянов, «Энсиэли» хаһыат редактор-директора

Кини кэлэр соботох, Кини барар соботох, Кини сиргэ соботох, Хатыламмат соботох. Вера Николаевна, Вера, Верочка...

Вера Николаевналыын Нам селотун, онтон улуус женсоветтарын председателинэн талыллан үлэлии сылдыан чугастык билсипитим. 90-с, 2000 сылларга улуус дьаһалтатын дьээ кэргэн отделын, женсовет үлэтин туһунан олохтоох хаһыакка элбэхтик сырдаппыта. Билигин Вера Николаевна ол суруйууларынан үлэ хайдах барбыта чопчу көстөн кэлиэн сөп.

Кини Ленскэй нэһилиэк, улуус дьаһалталарын тэрээһиннэрин суруйар буолан үгүстүк мероприятиеларга ынгырыллар этэ. Ол гынан баран туораттан көрөн турааччыта суох, куруук көмөлөһөн барааччы. Ылыммыт соруудаар ис-иһиттэн эпшиэтинэстээхтик сыһыаннаһара, дуһанынан ыалдыра. Хас да сыл улуус ыһаабын сценарийын суруйсубута.

Мин Вералыын бииргэ Саха государственнай университеттыгар журналистикаттык отделениегэр үөрэммиттэ (книга «Энсиэлигэ», мин «Нам» ТВ-га үлэлибит). Саллар этим: Вера аһары кыһамныһылаах үөрэнээччи этэ. Биир да уроугу көтүпкэккэ, куруук бары паараларга сылдыан конспект бөҕө сурунааччы. Кимтэн конспект улурсан ааспыт теманы үөрэтэ охсуохха сөбү? — Вераттан. Ким үөрэх расписаниетын чопчу билэрий? — Вера. Кимизэхэ контрольной үлэлэр соруудахтара баалларый? — Вера. О.д.а. Бииргэ үөрэнэр кыргыттарбыт Евдокия Ириничеева, Нина Герасимова, Сайаана Вераны наһаа убаастыыллар этэ. Үөрэбин кыһыл дипломуна бүтэрбитэ, таптыыр идэтин туһунан профессиональной диплому илиитигэр тутан үөрбүтэ ахан.

Дьүөгэлэригэр, бииргэ үөрэммит доботторугар наһаа бэринилээх этэ. Кинилэр туох эмит ситиһиллэннэхтэринэ бэйэтэ ситиһиллэммитин курдук наһаа үөрэрэ. Андрей Романовиһы үлэтинэн бэлиэтээбиттэрин, Альбина Афанасьева звание ылбытын, Ольга Дмитриевна салайааччы буолбутун, Ильин Андрей хайһааммытын — барытын тус бэйэтин үөрүүтүн курдук ылына кэпсиэрэ.

Кини миигиттэн син балачка балыс этэ. Мин балтым курдук сыһыаннаһарым. Биирдэ эмит: «Верочка» диэн ынгырдахпына кини хайдах эрэ ис-иһиттэн сырдаан, мичилийэн бүтэйдии үөрэрэ. Кини миэхэ, кырдык, Верочка этэ.

Вера — истин ийэ. Уолун — Мишатын — наһаа таптыыра. Ол гынан баран саха киһитин сиэринэн оҕотун туһунан хаһан да ирэ-хоро, ыһа-тоҕо кэпсээбэт этэ. Харыстыыра. Таптаан «Оҕо» (наар улахан буукубаттан) диэн ааттыыра. Оҕо оскуолаһы бүтүрдэ, Оҕо үөрэххэ кирирдэ, Оҕо армияҕа барда. Кэпсээнэ итинник эрэ буолааччы.

Вера кытаанах да характердаах эбит. Ыалдыабыттан бу күн сириттэн барыар диэри биирдэ да үнсэргээбэтэ, биирдэ да ынчыктаабатаба. Ону биниги хайдах эрэ ыарыыны кыайыаба, аһарыһаба, өссө да эдэр диэн саныыр этибит. Биир үтүө сайынны күн суох буолбута... Хатыламмат соҕохо кэрэ, сырдык мөссүөнэ куруук биниги сүрэхпитигэр тыыннаах.

Вера Николаевна, Вера, Верочка... быдан дьылларга быраһаай! Чугас дьонноргун, уолгун — Оҕоҕун үөһэттэн араҥаччылыы-арчылыы сырыт. Марина КОКАРЕВА

От ыйын 15 күнүгэр мин эдьийим Екатерина Семеновна Васильева 90 сааһын туолаары сылдыан, тыһаа быстаахтаабыта 40 күнэ буолар.

Биэс бииргэ төрөөбүттэртэн кини уот — ортоку оҕочоон буолан, ийэтигэр-аҕатыгар быһаччы сыстан, дьээ-таһаа үлэтигэр уонна кыра икки сурдьуларын көрүүгэ-истиигэ туллар туттаах кыһычаан буола улааппыта.

Аҕатын быһаччы сабыдыалынан үөрэххэ тардыспыта: 1945 с. Нам 7 кылаастаах оскуолатын бүтэрээт, Дьокуускайга кооперативнай техникумга кирибитэ. Ааспыт анааран көрдөххө, эдьийим студенаабыт сыллара кини туһугар туйгун специалист, баһын профессионал буоларыгар чин ақылааты түстээбит.

1948 с. эдьийим туһугар, бары чугас аймакка эмиэ - икки умнуллубат түгэни аҕалдыта: дипломнаах специалист буолуу уонна саҥа ыал үөскээһинин. Эдьийим Николай Иванович Васильев диэн сириттэн эргиллэн кэлбит фронттовикка кэргэн тахсан, сыбайбалара биһиэхэ, Шмидт аатынан колхозка буолбута. Уонна үлэлии Горнай оройуонугар олохсуйбуттара, онтон Бүлүүгэ үлэлээбиттэрэ, үс көмүс чыычаах оҕоломмуттара.

Онтон төрөөбүт төрүт сиригэр, Намыгар эргиллэн, чизээхтик үлэлээн, сиэннэрин, хос сиэннэрин бөбөйдөһөн баран бу дойдуттан араһыста.

Түмүк курдук маннькытары санатаам этэ. Эдьийим чаччы ситиһиллээхтик үлэлээбитэ, тэрилтэлэр, салайааччылар, үөлэннээхтэр барба махталларын ылбыта. Ханнык баһарар дуоһунаһа, туох бары үлэҕэ (үрүн да, хара да буоллун) ыарахантан толлубакка, сэргэхтик, күө - бааччы саҕалаат, тип-тап курдук туттан-хаптан, бүтэрэн-оһорон кэбиһэр үтүө майгылааба.

Коллегаларыгар, дьонго-сэргэҕэ бэрт аламаҕай сыһыаннааба. Оттон көргө -нарга, үөрүүгэ-көтүүгэ биир саамай сэргэх истээччи, дьоһуннаах сэһээрээччи, күлүүнү-салыыны күүскэ өйөөччү кини буолара. Эдэр эрдэбинэ - ырыаһыт маастара!

Ийэ, кэргэн быһыытынан - ыал биир саамай Далбар хотуна: ыраас олох сатабыллааба, астаах остуол дьонтон хаалсыбата, ыалдыт-хоһоно түһэр-тохтуур миэстэлээбэ, кэрэ кэпсээн көтөллөөбө этэ эбээт эдьийим бараксан.

Ону тэнэ - сиэннэр, хос сиэннэр уйалара-хахшалара, кинилэргэ миннигэс кэһии, мааны таҕас-сап быстыспат бөлөхтөрү мэлдьи кэлэ туралара ди.

Оттон мин туспар эдьийим үтүөтэ балыһан: олох кыра эрдэхпиттэн «Кинигэ» диэн умсугутуулаах төрил баарын буларбыта, үөрэххэ дьулуурга, общественной үлэҕэ тахсыылаах буолара такайбыта, чэбэр олохо, үлэ дьонун чэгизн кэккэлэригэр уһуннук сылдыарга аартык аспыт айылгылаах Ийтээччим, сүгүрүйэр Сүбөһитим, махтанар Байҕалым. Үйэлэр тухары кини ыраас мөссүөнэ, сырдык олоҕо ааттана-салһана туруоҕа.

Биһиги кутурбаммытын тэнгэ үллэстибиттэргэ: эдьийим үлэлээбит тэрилтэтигэр «Энсиэли» хаһыакка, мин үлэлиир Хотугулуу-Илинни федеральнай университетим коллективыгар уонна аймахтарга, доботторго, табаарыстарга истинник махтанабыт.

Инокентий Сивцев, ХИФУ профессора, РФ Үрдүк үөрэбин үтүөлээх үлэһитэ, Нам Горнай улуустарын бочуоттаах олохтооҕо

Хас биирдии киһиэхэ ордук күндү оҕо сааһын доботторо буолаллар, ол курдук, мин ахтан-саһаан ааһыахпын баһарар киһим Васильева Екатерина Семеновна буолар.

Биһиги Нам орто оскуолатыгар 1937 сылтан биир кылааска үөрэммиттэ. Катя сүрдээх көрсүө-сэмэй, оччо-бачча элбэх саҥата суох кыыс этэ. Алгебраҕа, геометрияҕа, математикаҕа мин убайбар Григорий Алексеевичка үөрэммиттэ. Ол уроктарга оҕолор олох айдаарбат этилэр, биир эмит оҕо айдаардаһына убайым көрөн кэбистэ да бүтэр, тохтуур. Дьүөгөһүнэн Катяны кылааска биир паартаҕа олоһорбуттук. Катя миигин «тохтоо, айдаарыма» диэн буойар этэ. Переменаҕа тахсан, дьэ, сүүрэр-көтөр этим. Биирдэ сүүрэн иһэммин директор Степан Павлович Ефремовка кэтиллэ түспүтүм, ону киһим «скандал» диэбитэ, онтон ылата бэйэтин «Скандал» диэн ааттыыр этибит.

Биир сыл биэс кыыс буолан мин төрөөбүт күммүн ылбыһыт: Никитина Наташа, Герасимова Коммунара, Катя, Уля. Дьэ, онно көрүлээбиттэргэ аҕай, ырыаны да, үңкүүнү да оройуттан туттуптук.

Ыаллы оһорон биирдэ эмэтэ таһыстахпына миигин куруук сыллаан ылааччы. Ыалдыа да сылан мин киридэхпинэ наһаа үөрэр этэ. Миэхэ бөлөхтээбит харытыска баар, кэннигэр наһаа үчүгэйдик суруйбут.

Күндү дьүөгэм, быдан дьылларга быраһаай!

Дьүөгэтэ М.А. Мурунова

Күндүтүк саныыр бырааппыт, убайбыт, Модут нэһилиэгин олохтооҕо Сандулин Никифор Анастольевич (Никишка) күн сириттэн курэммитэ от ыйын 13 күнүгэр 40 хонугун туолар.



Биһиги Никишкабыт 1983 сыллаахха сэттинни 31 күнүгэр Надежда уонна Анатолий Сандулиннар дьээ кэргэнигэр үһүс оҕонор күн сирин көрбүтэ. Ооньуур-көрүлүүр оҕо сааһа Модут нэһилиэгэр ааспыта. 1990 с. Модут орто оскуолатыгар үөрэх кизг аартыгар үктэнэр. Оскуолаҕа үөрэнэ сылдыан тустуунан ситиһилээхтик дьарыктанара. 2001 с. оскуолатын бүтэрэн ПТУ-11 үөрэнэ кириэн слесарь идэтин баһылаабыта. 2002 с. ТХГА зоотехнологическай факультетыгар үөрэххэ кириэн үөрүүтэ-көтүүтэ үксээбитэ. 2008 с. ситиһилээхтик талбыт идэтин баһылаан үрдүк үөрэх дипломун ылар.

Төрөөбүт дойдуттар Модука экспериментальной «Тунал» комплекса зоотехнигынан ананан кэлэр. 2011 сылтан нэһилиэк сылгыһыттарын биригэдьириинэн үлэлээбитэ. Убайбыт, бырааппыт, быдан дьылларга быраһаай. Эн сырдык мөссүөнүм, оҕолу эйэ-фэс майгыны, элэккэй мичээрин, саһыгыраччы күлөр куолаһын үйэ-саас тухары сүрэхпитигэр ингэн хаалыа. Таптыбыт, саныыбыт, ахтабыт.

Бииргэ төрөөбүттэрэ

Ытыктыыр, убаастыыр күтүөппүт, СР үөрэҕиритин туйгуна, «Азия оҕолоро» норуоттар икки ардыларынааһы фонда стипендиата, 1 Хомуустаах олохтооҕо

УШНИЦКАЙ Андрей Петрович ырахан ыарыһтан күн сириттэн барбытынан эдьийитигэр Анастасия Николаевна, кини дьээ кэргэттиригэр, аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит.

Партизантан, Намтан, Дьокуускайтан Жирковтар, Юшковтар, Охлопковтар

Истинник саныыр саҥаспытыгар Олесова Елизавета Дмитриевна, кини оҕолоругар Лена, Вольдемарга, бары аймахтарыгар уола

ОЛЕСОВ Дмитрий Михайлович соһумардык ылдыан күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит.

Габышевтар, Олесовтар, Корякиннар, Полина Готовцева

Күндүтүк саныыр кийипитигэр, саҥаспытыгар Елена Ильинична Сокольниковка, аҕатыгар Куликин Илья Ильич, бары бииргэ төрөөбүттэригэр таптаалаах ийэлэрэ, эбэлэрэ, хос эбэлэрэ, үлэ ветерана

КУЛИЧКИНА Светлана Егоровна уһун, ырахан ыарыһтан олохтон барбытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит, ыар аһыгытын тэнгэ үллэстэбит.

Намтан Корякиннар, Исаковтар, Сокольниковтар

Выражаем глубокое соболезнование Анастасии Николаевне, родным и близким по поводу скоростной кончины

УШНИЦКОГО Андрея Петровича. Скорбим вместе с вами.

МО учителей физической культуры Күндү убаастыыр одноклассниктыг, коллегатыг, доботтуб, 1 Хомуустаах «Сайды» оҕо айымнытын дьэтиэн педагога, СР үөрэҕиритин туйгуна, «Азия оҕолоро» фонда стипендиата

УШНИЦКАЙ Андрей Петрович соһуччу ырахан ыарыһтан күн сириттэн барбытынан кэргэнигэр Анастасия Николаевна, оҕолоругар, сиэннэригэр, бары аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит, ыар аһыгытын тэнгэ үллэстэбит.

Хамабаттан, Дьокуускайтан бииргэ үөрэммиттэрэ, коллегалара, доботторо

Чугас дьоммутугар Анастасия Николаевна, оҕолоругар Люба, Варяга, күтүөппүтүгэр Николаев уонна кинилэр дьээ кэргэттиригэр кэргэнэ, аҕалара, эһэлэрэ

УШНИЦКАЙ Андрей Петрович ырахан ыарыһтан күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит, аһыгытын тэнгэ үллэстэбит.

Сивцевтар, Местниковтар

Убаастабыллаах коллегатыгыгар, 1 Хомуустаах «Сайды» оҕо айымнытын дьэтиэн директоругар Винокурова А.Н., оҕолоругар, сиэннэригэр, чугас аймахтарыгар кэргэнэ, аҕалара, эһэлэрэ

УШНИЦКАЙ Андрей Петрович уһун, ырахан ыарыһтан олохтон барбытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит.

Тихонова З.А., Потапова О.И. Таптыыр кэргэни, аҕабыт

Саҥаспытыгар Раиса Иннокентьевна, ырахан ыарыһтан күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит. Намтан Дьяконова Г.А., Жиркова Л.М., Зыряновтар, Салбантан, Хамабаттан, Дьокуускайтан Жирковтар

Бииргэ төрөөбүт убайбыт, бырааппыт

КОЛЕСОВ Иван Петрович ырахан ыарыһтан күн сириттэн барбытынан кийипитигэр, саҥаспытыгар Раиса Иннокентьевна, оҕолоругар Слава, Петя, Кеша дириг кутурбаммытын тиздэбит.

КОЛЕСОВтар, Сивцевтар, Винокуровтар, Пестряковтар, Николаевтар, Корякиннар, Гаврильевтар, Петровтар, Арнуовтар

Күндүтүк саныыр бырааппыт, убайбыт, Салбан олохтооҕо

КОЛЕСОВ Иван Петрович ырахан ыарыһтан күн сириттэн барбытынан кэргэнигэр, оҕолоругар, бииргэ төрөөбүттэригэр дириг кутурбаммытын тиздэбит.

Хамабаттан Осиповтар

Күндүтүк саныыр бырааппыт, убайбыт, Салбан нэһилиэгин олохтооҕо

КОЛЕСОВ Иван Петрович ырахан ыарыһтан күн сириттэн барбытынан кэргэнигэр, оҕолоругар, бииргэ төрөөбүттэригэр дириг кутурбаммытын тиздэбит.

Хамабаттан Осиповтар

Күндүтүк саныыр бырааппыт, убайбыт, Салбан нэһилиэгин олохтооҕо

КОЛЕСОВ Иван Петрович ырахан ыарыһтан күн сириттэн барбытынан кэргэнигэр, оҕолоругар, бииргэ төрөөбүттэригэр дириг кутурбаммытын тиздэбит.

Кривошапкинар, Атласовтар, Кривошапкинар, Охлопковтар

Салбан нэһилиэгин олохтооҕо

КОЛЕСОВ Иван Петрович ырахан ыарыһтан күн сириттэн барбытынан кэргэнигэр Раиса Иннокентьевна, оҕолоругар Слава, Петя, Кеша, бииргэ төрөөбүттэригэр, аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит.

Ван-Син-Чин З.М., Новгородова Н.И., Эверстова Е.В., Москвитина Е.В. Бишева М.С.

Салбан нэһилиэгин бухгалтерыгар Колесова Раиса Иннокентьевна, оҕолоругар уонна чугас дьонноругар кэргэнэ, аҕалара, күтүөттэрэ уонна убайдара

КОЛЕСОВ Иван Петрович ырахан ыарыһтан олохтон барбытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит.

Салбан дьаһалтатын общественноһа уонна нэһилиэк ветераннара

Салбан нэһилиэгин олохтооҕо

КОЛЕСОВ Иван Петрович ырахан ыарыһтан күн сириттэн барбытыгар таптыыр кэргэнигэр Раиса Иннокентьевна, оҕолоругар Слава, Петя, Кеша уонна бииргэ төрөөбүт аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит. Аһыгытын тэнгэ үллэстэбит.

Намтан Е.П. Габышева, Салбантан Лугиновтар дьээ кэргэттэрэ

Убаастабыллаах коллегаларытыгар, Салбан нэһилиэгин библиотекатын сабидиссэйгэр Корякина Прасковья Петровна, Хамабатта нэһилиэгин библиотекатын сабидиссэйгэр Корякина Марина Саввична таптаалаах быраатарга, таайдара

КОЛЕСОВ Иван Петрович ырахан ыарыһтан олохтон барбытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит.

Намнаабы киинэммит библиотечнай ситим коллектива, ветераннара

Кылаабынай редактор В.Г. Касьянов ОТДЕЛЛАР: редакторы солбуяааччы — 41496, хаһыаты тангы — 41332, бухгалтерия — 41141, факс — 41141, 41496.

Тэрийэн таһарааччылар: СР Правительствота, «Нам улуһун «Энсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационнай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральнай сулууска СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүмэрэ — ШИ №ТУ14-0216. Сурукка ааккытын-суолугун, үлэтин, дьэтиит аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияга кирибит суруктар төнөрүллүбэттэр. Автор этэрэ хаһыат санаатын мэлдьи биир буолбат. «ЭНСИЭЛИ» - Нам улуһун хаһыата. 678380, Саха Республиката, Нам улуһа, Нам сэл., Заложнай уул. 4. E-mail: Namtsy41141@mail.ru

«Энсиэли» хаһыат РИС талыһына, таһыһына уонна бэчээттир сыһаар бэчээтэнэ. Адырһа: Нам сэл. Заложная уул. N4 Формата А3. Кээмэйэ 2,0 бэчээт. лисс Көһүл сыһаанан атыһыланар Индекс — Р0005. Тираһа — 1005 Бэчээкэ илии баттаньытын графика — 12:00 ч. 13.07.2016 с. Бэчээкэ илии баттанна — 11:20 ч. 13.07.2016 с.